

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1. telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo Uradni vestnik okraja Koper prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

ZMAGOSLAVNE PROSLAVE 40. OBLETNICE USTANOVITVE KPJ

Veličastno slavje po vsej domovini

V Beogradu je imel referat na slavnostnem zasedanju CK ZKJ generalni sekretar Josip Broz-Tito, medtem ko je na množičnem zborovanju govoril sekretar IK CK ZKJ Aleksander Ranković — V Ljubljani govoril na množičnem sestanku član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka

V nedeljo dopoldne so se s svečano sejo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije v Beogradu začele veličastne proslave 40. obletnice obstoja in revolucionarnega boja Komunistične partije Jugoslavije. Svečani seji so razen članov CK ZKJ prisostvovali tudi nekateri udeleženci I. in II. kongresa KPJ, borci delavskega gibanja, člani Partije in partijskih vodstev iz preteklih časov, predstavniki političnih in družbenih organizacij, delavci, kmetje in intelektualci ter številni javni delavci Beograda. Na tej seji je generalni sekretar CK ZKJ Josip Broz-Tito podal referat »40 let revolucije, osvajanja boja Komunistične partije Jugoslavije«.

Uvodoma je tovariš Tito poudaril, da je sedaj znano ne le našim narodom, marveč tudi po vsem svetu, da je Komunistična partija Jugoslavije izpolnila svoje zgodovinsko poslanstvo in da je bila njena ustanovitvev zgodovinska nužnost ter potreba naših narodov. Nato je dejal, da so komunisti Jugoslavije in napredni ljudje, ki so se zbrali okrog KPJ, postal resnični predstavniki težen naših narodov. Omenil je, da je vodstvo KPJ od ustanovitve Partije do leta 1937 bolehalo na mnogih pomamljivostih in da je šele novo vodstvo,

ki je bilo formirano leta 1937 z likvidacijo politične emigracije uspelo strniti demokratične in revolucionarne sile države v enotno gibanje za ureditev osnovnih ekonomskih, socialnih in drugih problemov ter za obrambo neodvisnosti države pred bližajočo se fašistično agresijo. Tovariš Tito je nadalje omenil junaštvo komunistov v boju proti sovražniku in njihovo težnjo po izpolnjevanju svojih internacionalističnih dolžnost. Dejal je, da je vodilna vloga Komunistične partije sad njene družbenopolitične in idejne dejavnosti ter da socializem ni monopol nikogar. Obsojil je politiko taborov, češ da je škodljiva razvoju socializma in ob zaključku svojega govora dejal da smo lahko ponosni na slavno štiridesetletno revolucionarno pot KPJ, ker lahko vsakemu dokažemo, da smo zmeraj visoko nosili zastavo Marxa, Engelsa in Lenina in da je program ZKJ, ki je bil sprejet lani na VII. kongresu, pravzaprav samo tehten prispevek k spoznavanju problemov in k njihovu delnemu pojasnjevanju, kar bo pripomoglo, da bomo s splošnimi napori pravilno odgovorili na vprašanja, ki jih zastavlja življenje.

Po svečani seji CK ZKJ je bilo v Beogradu na Trgu Marxa in Engelsa

veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo več kot 200 tisoč Beograščanov, in na katerem je govoril sekretar CK ZKJ Aleksander Ranković. V svojem govoru je podčrtal vzvišenost boja Komunistične partije glede na njeno celotno ustvarjalno pot od njene ustanovitve do danes, ko je naša Partija postala tako močna, enotna, čista, množična in bogata z izkušnjami: kot še ni bila v vseh letih svojega obstoja.

V ponedeljek popoldne pa je bilo v Ljubljani veličastno zborovanje, na katerem je o zgodovinskem razvoju Komunistične partije Jugoslavije, ki je delovnim množicam, zvesta načelom Marxa in Engelsa, nenehno odkrivala pot boja in zmage, govoril član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka. Zborovanja se je udeležilo več kot 100 tisoč ljudi in tovariš Franc Leskošek-Luka je med drugim dejal, »da so delavski razred in jugoslovanski narod, pod vodstvom KPJ oziroma ZKJ in tovariša Tita izbojevali zgodovinsko zmago: vzeli smo oblast v svoje roke, ustvarili novo, neodvisno Jugoslavijo — bratsko skupnost naših narodov s svojim delovnim članom in velikimi napori smo dvignili Jugoslavijo iz zaostalosti ter ustvarili močno materialno bazo za izgradnjo socialističnih družbenih odnosov. Stojimo na trdnih tleh in pred nami so svetle perspektive.«

Podobne proslave pa so bile tudi po vseh ostalih republiških središčih, po sedežih okrajev in po vseh delovnih kolektivih po vsej naši domovini.

IZ REFERATA TOV. TITA NA SLAVNOSTNI SEJI CK ZKJ

O našem internacionalizmu

Znano je, kakšno vlogo je imela naša Partija v drugi svetovni vojni. Znan je naš prispevek k zmagi nad fašizmom. V ognju najsrdečjših bojev smo se borili ne samo zato, da bi osvobodili svojo deželo, marveč smo pomagali tudi sosednim deželam in protifašističnim silam v teh deželah. Nudili smo dragoceno pomoč pri ustanavljanju albanske Komunistične partije in pri širjenju oboroženega boja v Albaniji. Zdaj pa ravna jo nekateri albanski voditelji z nami tako, kakor tisti človek iz pripovedke, ki mu je bila, ko se je dokopal do oblasti, prva skrb, da je zasadil nož v hrbet svojim najbližjim. Mi smo med vojno proti fašizmu organizirali na svojem ozemlju velike italijanske enote, bolgarske brigade, madžarske, češkoslovske, poljske in avstrijske enote. Leta 1942 smo dobili iz Moskve prošnjo, naj naslovimo na podjarmljene narode Evrope razglas in jih pozovemo, naj sledijo našemu zgledu. Mi smo to storili, toda učinek razglasa je bil odvisen predvsem od notranjih sil v vsaki deželi in od sposobnosti komunistov v teh deželah, da popeljejo množico v boj. Grobovi naših komunistov so raztreseni po vsej Evropi. Od Madrida, kjer so pokopani član CK naše partije Blagoje Parović in na stotine drugih, prek Marseille, kjer je pokopan komisar južne cone francoskega gibanja odpora delavec iz Rakovice in španski borec Dimitrije Koturović, do polarne kroga na Norveškem, kjer so grobovi 3000 naših ujetih partizanov, povsod najdemo posamezne in množične grobove sinov naših narodov, ki so žrtvovali svoje življenje za boljši jutrišnji dan ne samo svojega ljudstva, marveč tudi drugih narodov Evrope.

Ni neskomno reči, da je malo partij, ki bi lahko stopile pred mednarodni proletariatski takšno bilanco izpolnjevanja svoje internacionalistične dolžnosti v štiridesetih letih dela. Trdno smo prepričani, da bo tudi naš sedanji odpor proti nesocialističnim pojavom in nesocialistični praksi v odnosih med socialističnimi državami zabeležen kot svetel vzgled obveznosti do lastnega ljudstva in do mednarodnega delavskega gibanja. Mi smo po pravici ponosni na svojo slavno minuloost in na svojo sedanjo dejavnost v izgradnji socializma v naši deželi, prav tako pa tudi na tisti, čeprav skromni prispevek, ki ga dajemo za razvoj socializma na svetu. Nesmiselno je razglušati za protisocialističen in nacionalističen vsak izraz ponosa nad uspehi naše Partije in naših narodov. Mi imamo res na kaj biti ponosni, obžalujemo pa samo, da se bodo morali bodoči rodovi v nekaterih deželah, čeprav nedolžni, sramovati sedanjih ukrepov proti nam.

Mi smo prepričani, da se bodo sile socializma vzlic vsem težavam nenehoma krepile, da bo žel socializem nove zmage in da bo našel moč in sredstva, da odstrani tisto, kar je negativno. Življenje in praksa postavljata konec koncev vse stvari na pravo mesto. V mednarodnem delavskem gibanju vlada zdaj precejšnja ideološka zmeda, toda v praksi socialistične izgradnje se lomijo zastarele oblike in pojavljajo se nove, ki omogočajo hitrejši razvoj proizvodnih sil, krepitev socialistične demokracije in ustvarjanje pravilnejših socialističnih odnosov med ljudmi tako v proizvodnji kakor tudi v družbenih odnosih v celoti.

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA V KOPRU

Za nadaljnjo rast pristanišča

V petek, 17. t. m. je bila redna seja Okrajnega ljudskega odbora Koper, ki ji je prisostvoval tudi republiški ljudski poslanec Janko Rudolf. Na ločenih sejah sta okrajni zbor in zbor proizvajalcev v prvi in najvažnejši točki dnevnega reda razpravljala o nadaljnjem razvoju podjetja v izgradnji »Pristanišča Koper«. Komisiji za gospodarstvo obeh zborov sta bili mneja, da je potrebno nadaljevati gradnjo celotne obale koprškega pristanišča in proučiti vprašanje popolnega izkoriščanja dosedanjih skladišč, gradnje novih in navezovati stike z domačimi ter inozemskimi podjetji, ki želijo vkravati ali izkravati blago v koprski luki. Ker je Vodna skupnost podjetje kmetijskega značaja in je doslej tudi skrbela za izgradnjo pristanišča, ki je že dobilo dokaj trdne temelje za nadaljnji razvoj, je okrajni ljudski odbor sklenil, da bi v prihodnje Vodna skupnost skrbela za melioracije in bi oddala vso operativno za gradnjo pristanišča podjetju »Pristanišča Koper«. Tako bi z združitvijo investicijske in eksploatacijske funkcije v podjetju Pristanišča dosegli hitrejši razvoj koprškega pristanišča in bi bilo možno laže reševati vprašanje skladišč ter prometa rednih linijskih ladij, kajti, ko bo podjetje razpolagalo s sodobnimi skladišči, se bo tovarni

promet v koprskem pristanišču znatno povečal, saj bo pristanišče lahko povezano s pristanišči v Sredozemskem morju in pristanišči Bližnjega in Daljnega vzhoda, Severne Evrope in Skandinavije ter Severne in Južne Amerike. Kako veliko je zanimanje za bodoči razvoj koprškega pristanišča dokazuje, da je že doslej sklenjenih pogodb za iztovarjanje ali vkrcavanje 70 tisoč ton raznega blaga, lahko pa bi se ta količina še povečala, če bi nadaljevali z gradnjo pristanišča in pristaniških objektov ter komunalnih naprav.

V nadaljevanju zasedanja okrajnega ljudskega odbora so odborniki razpravljali o raznih finančnih vprašanjih in izglasovali poročila OLO za posojila raznim organizacijam in zavodom. Nato pa so na skupni seji obeh zborov izvolili za podpredsednika Okrajnega ljudskega odbora inž. Petra Aljančiča na mesto dosedanjega podpredsednika Franca Klobučarja, ki je bil izvoljen za predsednika Okrajnega sindikalnega sveta. Po imenovanju sodnikov porotnikov v okrajnih in okrožnega sodišča ter po imenovanju raznih komisij, so odborniki obiskali tovarno Tomos

PROSLAVE 40. OBLETNICE USTANOVITVE KPJ V KOPRSKEM OKRAJU

Izpričana ljubezen in privrženost ZKJ

V veliki gledališki dvorani v Kopru je bila osrednja svečana proslava 40. obletnice ustanovitve KPJ. Član sekretariata OK ZKS in predsednik OLO Albin Dujc je v imenu Okrajnega komiteja pozdravil zborovalce, ki so do zadnjega kota zasedli dvorano, nato pa je govoril o revolucionarni poti Komunistične partije ter o razvoju delavskega gibanja v predvojni Jugoslaviji in o revolucionarni borbi primorskega ljudstva za nacionalno, socialno in kulturno svobodo. Po njegovem govoru je pevski zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec« pod vodstvom Marka Muniharja priredil celovečerni koncert revolucionarnih pesmi jugoslovanskih narodov.

Proslave v počastitev ustanovitve KPJ so bile tudi po raznih delovnih kolektivih in ustanovah. Tako so priredili svečano proslavo dijaki in učenci koprskih srednjih šol v soboto dopoldne v Kopru, v ponedeljek pa so nastopili v Kozini s pestrim kulturno-umetniškim sporedom. Učenci industrijsko-kovinarske šole so v Čezarjih—Pobegih priredili svečanost v počastitev ustanovitve KPJ, na kateri so razdelili legitimacije ZK 18 gojencem te šole.

Proslave so bile tudi v drugih krajih našega okraja, na katerih so po govorih o zgodovinskem razvoju ZKJ nastopali pevski zbori in recitatorji.

Na večer pred praznikom je na Pečni rebri nad Postojno zagorel velik kres in 4 metre visok svetlobni transparent. Z vrha Soviča so močne detonacije oznanjale

začetek velikega praznovanja. Postojna je bila v teh dneh slavnostno okrašena. Taborniki so odprli svoj koteček. V prostorih Jamske restavracije je bila svečana proslava. Govoril je sekretar OK ZKS Slavo Černelič, nato pa so solisti ljubljanske Opere in simfonični orkester RTV Ljubljana priredili koncert.

DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN OBČINE KOPER

Večja proizvodnost in varčevanje

Minuli četrtek sta oba zbora občinskega ljudskega odbora v Kopru sprejela družbeni plan in proračun občine za l. 1959. Družbeni plan predvideva, da bo bruto proizvodnja občine letos dosegla 15 milijard 43 milijonov dinarjev in bo tako znašal družbeni bruto proizvod na prebivalca 509.940 dinarjev. Narodni dohodek, ki je bil lani dosežen le s 95 % zarad slabega gospodarjenja nekaterih podjetij, bo letos predvdoma dosegel 5 milijard 611 milijonov dinarjev.

Kot glavna naloga pri izvajanju letošnjega družbenega plana bo učrstenje gospodarskih organizacij z boljše organizacijo dela, z boljšim tehničnim poslovanjem, izboljšanjem produktivnosti dela, boljše korišćenjem obstoječih osnovnih in obratnih sredstev itd. Važno je predvsem poudariti, če bi zmanjšal, materialne stroške le za 1 %, kar je možno, bi lahko prihranili 738 milijona dinarjev in bi tudi lahko znatno povečali obseg proizvodnje, če bi se ne zado-

voljili pri sedanjem 40 % izkoriščanju strojnega parka. Bruto proizvodnja občine se bo povečala za približno 30 % v primerjavi z letom 1957, to pa pomeni, da bo letos lahko ostvarjena družbena bruto proizvodnja v vrednosti 59 % petletnega perspektivnega plana. Narodni dohodek se bo povečal za 30,1 % v primerjavi z letom 1958 in bo dosegel 41,5 % perspektivnega plana.

Glavni momenti, ki bodo vplivali na povečanje družbene proizvodnje in narodnega dohodka, so povečanje fizičnega obsega tovarne Tomos za 71 %, boljše poslovanje in delo kmetijskih obratov za 17 %, zvišanje prometnih storitev za 42 %, povečanje blagovnega prometa na drobno za 17,4 %, gostinstva in obrtnih storitev za 23 % in povečanje produktivnosti dela za 15 %.

Stevilo zaposlenih, in to kvalificiranih, naj bi se letos povečalo za 18,4 %, ter bo tako dosežena 75 % zaposlitev, predvidena po perspektivnem planu. Dosedanje zaposlovanje ni bilo v skladu z dvigom družbenega bruto proizvoda in narodnega dohodka zato, ker je prišlo čestokrat do prekomernega in nepravilnega zaposlovanja delovne sile in ker med drugimi še ni bilo dosledno uvedeno plačevanje (Nadaljevanje na 7. strani)

V Beogradu zaseda
IV. kongres ZSJ

Včeraj se je začel v Beogradu IV. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, kateremu prisostvuje več kot 1400 delegatov in veliko število domačih in tujih gostov. Kongres bo zasedal do sobote in bo razpravljal o poročilu predsednika Centralnega sveta ZSJ Svetozara Vukmanovića glede na nadaljnje naloge sindikatov ter o izobraževanju delavskega razreda.

Generalni sekretar ZKJ Josip Broz-Tito otvarja slavnostno sejo Centralnega komiteja ZKJ v čast 40. obletnice ustanovitve KPJ minulo nedeljo v Beogradu

Štafeta mladosti

Tudi letos bo v počastitev Praznika mladosti ena izmed najbolj množičnih manifestacij »Štafeta mladosti«, ki bo tekla skozi naš okraj v petek, 24., in v soboto, 25. aprila. V štafeti bodo sodelovali predvsem člani TVD Partizan in člani raznih krajevnih političnih organizacij ter društev.

V petek, 24. t. m., bo štafeta prispevala v Branik ob 11.16, v Sežano pa ob 13.28, od koder bo po kratki slovesnosti nadaljevala pot proti Divači s prihodom ob 14.22. Nato bo tekla preko Rodika v Hrpelje-Kozino, kamor bo prispevala ob 15. uri. Svojo pot bo nadaljevala preko Petrinji, Črnega Kala, Ržane in Dekanov v Koper. Na Trgu revolucije jo bo ob 16.50 sprejelo prebivalstvo Kopra in v njegovem imenu bo nosilce štafete pozdravil predsednik občinskega ljudskega odbora Miran Bertok. Ob 17 bo nadaljevala pot proti Izoli in tam po osem minutnem postanku ob 17.34 stekla v Piran. V Piran bo prispevala ob 18.24 ter v soboto zjutraj ob 8. uri krenila skozi Portorož in Sečovlje do Mosta na Dragonji, kjer bodo štafeto palico prevzeli člani TVD Partizan okraja Pulj.

Sprehod PO SVETU

HERTER - ZUNANJI MINISTER ZDA

Po odstopu obolelega državnega tajnika za zunanje zadeve Dullesa je predsednik ZDA Eisenhower imenoval na njegovo mesto dosedanjšega državnega podsekretarja in Dullesovega namestnika Christiana Herterja. Pričakovati je, da Herter za sedaj ne bo spremenil smeri dosedanje zunanje politike ZDA in da bo zastopal ZDA na konferenci zunanjih ministrov, ki se bo začela 29. aprila.

HRUŠČEV ZA JAPONSKO NEVTRALNOST

Predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev je prepričan, da japonska politika nevtralnosti omogoča dobre odnose z vsemi tistimi državami, ki žele imeti neposredne stike z Japonsko. Hruščev je tudi izrazil pripravljenost, da bi sovjetska vlada poskrbela za trajno nevtralnost Japonske, kar bi bilo moč doseči s sporazumom med Japonsko in Sovjetsko zvezo ali s sporazumom med Japonsko, SZ in Kitajsko. Sovjetska zveza je po besedah Hruščeva pripravljena skleniti z Japonsko bilateralne sporazume o prijateljstvu in nevtralnosti z vsemi državami Daljnega vzhoda, jugovzhodne Azije in državami ostalega sveta.

OPOZORILO NA POMANJKLJIVOST ZAKONOV

Avstrijski socialistični tednik »Heute« je te dni objavil članek, ki opozarja na raztegnjenost zakona o manjšinskih šolah na Koroškem, katerega je prejšnji mesec sprejel avstrijski parlament. Tednik med drugim priporoča, naj bi novi avstrijski parlament dopolnil zakon o šolah za slovensko manjšino na Koroškem, ker so nekatere odredbe tega zakona tako nejasne, da se lahko zakon izkoristi za teptanje volje slovenskih staršev.

Vnebij vestah

HAVANA — Voditelj revolucionarnega gibanja Paname Ruben Miró je izjavil, da bodo oborožene sile panamskih upornikov še pred koncem maja zrušile režim sedanjega predsednika Paname Ernesta de Laguardie.

LA PAZ — Bolivijska vlada je zadržala upor bolivijske »socialistične falange«, ki je skrajno desničarska stranka. V Boliviji je sedaj na oblasti koalicijska vlada nacionalnega revolucionarnega gibanja.

MILWAUKEE — Približno 7.000 članov sindikata avtomobilskih delavcev v tovarnah za kmetijske stroje je uspešno zaključilo 11-tedensko stavko.

LONDON — Predsednik vlade Velike Britanije Macmillan je izjavil, da bodo zahodne države v kratkem sestavile izjavo o skupnem stališču za pogajanja z Vzhodom in omenil, da bo konferenca na najvišji ravni šele začetek številnih prihodnjih pogajanj.

PARIZ — Na zasedanju evropske gospodarske skupnosti, ki bo 22. maja v Parizu, bodo razpravljali tudi o ustanovitvi evropske univere za nuklearne in eksaktne znanosti.

TAZPUR — Dalaj Lama je izjavil, da je odptoval iz Lashe in Tibetu v Indijo prostovoljno in ne pod pritiskom.

WASHINGTON — Predsednik ZDA Eisenhower je ponovno zahteval, da morajo izgniti iz ameriškega življenja protirasistični izpadi.

BUDIMPEŠTA — Med Madžarsko in Francijo je bil podpisan trgovinski sporazum, na osnovi katerega bo Madžarska izvažala poljedelske pridelke in stroje ter uvažala volno, predmete iz umetne snovi itd.

BIELEFELD — Anketa inštituta za proučevanje javnega mnenja »Schmidt« je ugotovila, da je 49% prebivalcev Zahodne Nemčije odobrilo kandidaturu Adenauerja za predsednika republike, 30% anketirancev je kandidaturi nasprotovalo, medtem ko se je 21% vzdržalo izjave.

RIM — Italijanski senat je s 133 glasovi proti 87 zavrnil resolucijo, ki so jo predlagali komunisti in socialisti proti ustanovitvi oporišča za rakete srednjega dometa na italijanskem ozemlju.

KAIRO — V afriških in azijskih deželah je ta teden posvečen zbiranju prispevkov za alžirske borce. Generalni sekretariat azijskih in afriških dežel je v tej zvezi objavil deklaracijo, v kateri obsoja početje Francozov v Alžiriji in poziva OZN, naj uredi alžirsko vprašanje.

ALŽIRCI BOJKOTIRAJO VOLITVE

V Alžiriji so se v nedeljo začele občinske volitve, ki so v znamenju visoke abstinence. Na teh volitvah bodo izvolili 16.000 občinskih svetovalcev za približno 1500 občin, medtem ko v 150 občinah ne bo volitev, ker ni zagotovljena »varnost glasovanja«. Že prvi dan volitev, ko je bila volilna udeležba le 50%, je prišlo do številnih incidentov ter atentatov, ki so jih organizirale uporniške sabotažne skupine.

VOLITVE NA KUBI BODO LETA 1963

Predsednik kubanske vlade Fidel Castro je med svojim obiskom v Washingtonu dejal, da bodo volitve na Kubi šele čez štiri leta, ker mora Kuba najprej rešiti vrsto osnovnih problemov, kakor so brezposelnost in pomanjkanje šol. Fidel Castro je dejal, da so uporniške sile naše državne finance, gospodarstvo in pravstvo v začetku letošnjega leta, ko je bil zrušen režim bivšega diktatorja Batiste, v skrajno opustošenem stanju.

Proslave KPJ na Sežanskem

Sežanska dvorana ni bila nemara še nikoli tako polna, kot pretekli petek, 17. aprila zvečer, ko so Sežanji proslavili 40. obletnico ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije. Proslavo je otvoril sekretar občinskega komiteja ZKS Alfonz Grmek. Za njim je povzel besedo član CK ZKJ, med Primorci zelo priljubljeni bорец za delavske pravice, Ivan Regent. V preprostih besedah je najprej orisal splošne pogoje, v katerih je bila pred štiridesetimi leti ustanovljena KPJ. Nadalje je govoril o njeni borbi v času, ko je bila postavljena izven zakona vse do slavne narodnoosvobodilne vojne in socialne revolucije, ko je jugoslovanske narode povedla v boj proti okupatorju in domačim iz-

koriševalcem. Podrobneje je tovariš Regent opisal boj KP Julijske krajine v času fašističnega nasilja. Potem, ko so sežanski pionirji izročili tovarišu Regentu šop nageljnov, so nastopili recitatorji, pevski zbor

prosvetnega društva »Venček« iz Duvovlj, pevski zbor in folklorna skupina sezanske Svobode, violinsti in harmonikaši. Nižje glasbene šole iz Sežane ter godba na pihala DPD Svoboda iz Divače.

Novice S TRŽAŠKEGA

Tržaški občinski svet nadaljuje z razpravo o občinskem proračunu in o raznih perečih vprašanjih, ki zadevajo tržaško gospodarstvo. Na zadnji seji je svet odobril resolucijo o zahtevah za zaposlitev ladjedelniških delavcev, ker je še vedno ladjedelniška industrija v krizi. Levica je zahtevala, naj posebna delegacija, sestavljena iz zastopnikov občinskega in pokrajinskega sveta, vseh podeželskih občin ter raznih sindikalnih in gospodarskih ustanov v Rimu obrazloži tržaške razmere in postavi zahtevo po ukrepih za izboljšanje tržaškega gospodarstva.

rek, 21. t. m., pa je bila stavka delavcev lesne industrije. Do stavke je prišlo zaradi nedavne prekinitve pogajanj za obnovo delovne pogodbe, ker delodajalci nečesto popustijo.

V tovarni strojev v Sv. Andreju so te dni odpuštili 25 delavcev. Predstavniki sindikata so proti temu ukrepu protestirali in zahtevali, da se prekliche sklep o odpustitvi delovne sile.

V prostorih Pomorske postaje je Mednarodna razstava cvetic, ki bo odprta do 3. maja. Na tej razstavi sodeluje 120 cvetličarskih podjetij iz Italije in drugih držav, uprave občinskih parkov iz Italije, Avstrije in Anglije, Uprava za cvetlične nasade iz San Rema ter cvetličarji iz Proseka. Vrednost razstavljenih cvetic, med katerimi so tudi eksotične orhideje, je ocenjena na več kot 800 milijonov lir.

Policija nadaljuje preiskavo, da bi ugotovila, kdo so osebe, ki so vrgle bombo na poslopje avstrijskega konzulata v Trstu. Doslej je bilo aretiranih nekaj oseb, med njimi dve, ki sta pred časom vrgli papirnati bombi med zasedanjem občinskega sveta v znak protesta proti uvedbi dvojezičnosti. Krivec skrutitve spomenika bazoviškemu junakom in spominjske plošče o dodelitvi zlate kolajne Trstu pa doslej še niso odkrili.

V nedeljo je bil v Trstu občni zbor Zveze bivših partizanov, na katerem so razpravljali o organizacijskih vprašanjih in o naloga zveze, o sodelovanju z drugim tovrstnim organizacijami in izvolili so nov odbor. Na občnem zboru so tudi sprejeli dve resoluciji, ki obsojata proces v Florenci in izenačevanje antifašistov s fašisti, ko gre za amnestije.

V Avditoriju je bilo v nedeljo zaključno tekmovanje pevskih zborov, ki ga je organizirala Slovenska prosvetna zveza v Trstu. Nastopilo je več kot 150 pevcev. Prvo nagrado je dobil pevski zbor Prosek-Kontovel, drugo in tretjo nagrado si delita pevski zbor iz Bazovice in pevski zbor »Valentin Vodnik« iz Dolne, četrto nagrado pa je dobil pevski zbor iz Padrič.

Iz zgodovine

KPJ IN DELAVSKEGA GIBANJA

28. aprila 1921 se je začela v Ljubljani, Mariboru in na Fali enomesečna stavka 3.000 gradbenih delavcev.

30. aprila 1921 je bila v Ljubljani in v Hrastniku ustanovljena mladinska proletarska organizacija ISKRA, ki je bila razpuščena leta 1923 zaradi komunistične dejavnosti.

25. aprila 1929 so orožniki zverinsko ubili ob jugoslovansko-avstrijski meji sekretarja CK KPJ Djura Djakovića in sekretarja Rdeče pomoči Jugoslavije Nikolo Hečimovića.

27. aprila 1941 je bila v Ljubljani ustanovljena Osvobodilna Fronta Slovenije.

27. aprila 1943 se je začel na Pugledu pri Ljubljani prvi zbor aktivistov OF, ki je trajal do 30. aprila.

28. aprila 1943 je bila v Ljubljani pred italijanskim armadnim poveljstvom prva večja demonstracija žena, ki so zahtevale izpustitev internirancev.

28. aprila 1944 je prvi bataljon istrskega odreda razstrelil električni transformator pri Plavjahu, zaradi česar je bilo ustavljeno delo v nekaterih tovarnah. To je bila prva večja partizanska akcija v neposredni bližini Trsta.

30. aprila 1945 so partizani, ki so napredovali od Pulje proti Trstu, osvobodili Istro do Rižane in so se naslednji dan že začeli boji po tržaških ulicah.

Aprila 1928 sta začela v mitroviški kaznilnici Moša Pijade in Rodoljub Čolaković prevajati Marxov Kapital.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradakšja. Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Prostovoljci na delu

12. aprila je sodelovalo nad 120 ljudi in 19 prevoznikov pri prostovoljnem urejanju Vojkovega drevedra in delih na Vidmu v Ilirski Bistrici.

VABILO

Za prvomajske praznike priredi »Obalna plovba Koper« prvo oddajo na morju

»POKAŽI KAJ ZNAŠ«

Prijave za sodelovanje na oddaji sprejema Obalna plovba Koper, Mladinska ulica 1, do vključno 28. aprila 1959. — Avdicija bo 28. aprila 1959 ob 16. uri na Glasbeni šoli v Koprju.

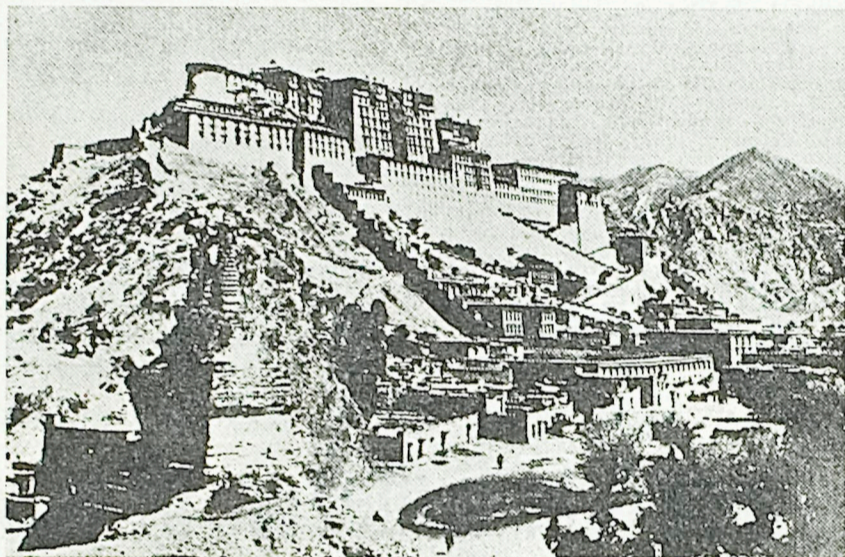
V četrtek, 16. t. m., je bila tudi v Trstu celodnevna stavka kovinarjev, ki so zahtevali zvišanje prejemkov in izboljšanje delovnih pogojev. V to-

Nakratko

BOGATO NAHAJALIŠČE KROMA SO ODKRILI V BLIZINI VALJEVA, saj so te dni v vasi Planinica iz ene jame izkopali 300 ton prvostopenjskega kroma. Razen kroma so v tej vasi odkrili tudi bogata nahajališča bakra.

TOVARNA VAGONOV V KRALJEVU JE ZE SKLENILA VRSTO POGODB ZA IZVOZ železniških vagonov. Gre za izvoz 510 vagonov v vrednosti 3,7 milijona dolarjev. Tovarna bo dobavila po dve sto vagonov v Sovjetsko zvezo in Madžarsko, 80 vagonov v Vzhodno Nemčijo in 30 vagonov v Združeno arabsko republiko. Tovarna vagonov v Kraljevu se je od leta 1948 ukvarjala samo z remontom železniških vagonov, te dni pa je izdelala pettisoč vagonov.

17,5 TONE TEŽAK LADIJSKI VIJAK IZ LITEGA ZELEZA SO IZDELALI V LADJEDELNICI »SPLIT«. To je največji ladijski vijak, ki smo ga izdelali v naši državi. V premeru meri 5 metrov in izdelali so ga pod nadzorstvom klasifikacijskega zavoda »Lloyd register« iz Londona. Novi vijak je namenjen 12.800-tonskemu tankerju, ki ga gradijo v ladjedelnici »3. maj« na Reki.

Tibet

kjer je ambiciozni Pančen Lama (pristaš priključitve Tibeta k LR Kitajski) spodbilil verskega in posvetnega poglavarja Tibeta Dalaj Lamo, ki je pred nasiljem pobegnil v Indijo. Dalaj Lamo so hoteli Tibetanci postaviti na čelo upora proti kitajski nadvladi, ki je bila sklenjena s posebnim »sedemdesletnim sporazumom« leta 1951. Upor so seveda Kitajci v kali zadušili, zdaj pa na Zahodu primerjajo dogodke v Tibetu in posebej v njegovi metropoli z znanimi budimpeštanskimi dogodki. Položaj še vedno ni jasen, Dalaj Lama pa je našel politični azil v Indiji.

SPOMINI ERNESTA VATOVCA IZ ČEZARJEV NA PROCES PROTI SLOVENSKIM KOMUNISTOM PRED POSEBNIM SODIŠČEM V RIMU LETA 1929

Nezlomljiv odpor fašističnemu nasilju

Ernest Vatovec iz Čezarjev pri Koprju se še živo spominja prvega procesa pred 30 leti v Rimu, ko ga je posebno sodišče obsodilo na 4 leta hude ječe. O tem pripoveduje:

»V septembru ali oktobru 1927 smo imeli v »Preskvi« pri Loparju tajni sestanek. Udeležilo se ga je 13 komunistov iz vasi Truške, Lopar, Popetre, Zabavlj, Boršt, Marezije in Kavalič. Sestanek je bil sklican z namenom, da se podrobno pogovorimo o utrjevanju in širjenju organizacije KP, o širjenju komunistične literature in letakov, o pobiranju prispevkov za Rdečo pomoč ter o pripravah manifestacij za 7. november in 1. maj. Tovariš Peter Primožič iz Čezarjev je za praznik oktobrske revolucije 7. novembra na visoko drevo razobesil veliko rdečo zastavo. Domači fašisti se niso upali sneti zastave, ki je ves dopoldan plapolala v vrhu drevesa. Šele okrog polnočnega so iz Kopra prišli fašisti in zastavo sneli. Ljudje so veselo opazovali zastavo, saj je bila vsa vas močno zavedna. V letih 1925 in 1926 je bila skoro vsaka hiša v Čezarjih in Pobejih naročena na list »Delo«.

Komaj leto po tistem tajnem sestanku v »Preskvi« je eden udeležencev v gostilni v Marezigah nehotel izdat tajnost sestanka. V gostilni je bil takrat navzoč fašist Tassin in bilo je dovolj, da je ujel nekaj besed. Prvi je bil aretiran čisti neprevidni tovariš, nakar so zapovrstvo aretirali še vse ostale udeležence. Mene so aretirali šele dober mesec nato, ker je bilo več oseb z mojimi priimkom. Razen udeležencev tistega tajnega sestanka so aretirali še večje število drugih ljudi. Koprski zapor so takrat sprejeli pod streho okrog 80 aretirancev. V samico, kjer je bilo prostora le za enega človeka, so stlačili tri brate Vatovec: Josipa, Marija in

Nazarija (»Kovač« iz Čezarjev). V dve celici-temnici, ki sta bil prej celih 25 let prazni, pa so potisnili mene in tovariša Rudolfa Marsiča iz Loparja.

Šest mesecev smo preživeli v preiskovalnem zaporu v Koprju. Ponoči so večkrat prišli iskat zdaj tega, zdaj onega in ga odpeljali na zasliševanje na policijo. Ivana Dobrinjo in Rudolfa Marsiča iz Loparja in še nekatere druge so pri zasliševanju pretepali in mučili. V avgustu 1929 so odbrali 13 najbolj osumljenih in nas odpeljali v zapore v Rim. Od ostalih so nekatere izpustili domov, druge pa odpeljali v internacijo.

V Rimu so nas zaprli v zapore Regna Coeli. Na procesu so nas razdelili v dve skupini. Prva, to naj bi vodil Rudolf Marsič, je bila obdolžena terorizma, izvrševanja atentatov, nacionalizma in pripadnosti komunizmu. V to skupino so spravili 6 tovarišev. Druga skupina, ki naj bi jo bil vodil jaz, pa je bila obdolžena, da je organizirala KP, širila propagando in da njeni člani pripadajo KP. V tej skupini nas je bilo 7.

Za sojenje prve skupine je bilo predvideno, da bo posebno sodišče prišlo v Koper. To je pomenilo, da bo izreko tudi smrtno kazni. Ker pa v 14 mesecih zapore od tega 6 v preiskovalnem v Koprju in 8 v Rimu, niso mogli zbrati dovolj obtežilnih dokazov, so za obe skupini uprizarili kar skupen proces v Rimu.

Proces je trajal tri dni. Iz okolice Kopra so poklicali več prič, vendar večina teh ni vedela povedati nič važnega. Za primer naj navedem pričo iz Prilvora, to je ženo Letata. Ko je predsednik sodišča vprašal to pričo, kaj ve povedati o atentatu pri Dvorih — pri Križmanu, kjer je bil s strelom iz lovske puške hudo ranjen

v glavo fašist Karmelo Maranzina, je žena odgovorila, da o tem ne ve nič. Na drugo vprašanje predsednika sodišča, kaj ve povedati o ljudeh v svojem kraju, je žena odgovorila: »Sama ne vem kakaj ste me poklicali v Rim.« Predsednik sodišča je nato odgovoril prič: »No, boste vsaj Rim videli.«

Vsega so zaslišali kakih 10 prič — večinoma fašistov. Po treh dneh je bila razglašena sodba. Kazni so bile od 3 do 20 let stroge ječe. Tisti, ki so bili obsojeni na več kot pet let, so morali vsako leto dva meseca preživeti v samici. Obsojeni so bili: Rudolf Marsič iz Loparja na 20 let, Ivan Dobrinja iz Loparja na 10 let, Ivan Kodarin iz Loparja na 10 let, Anton Kodarin iz Loparja na 10 let, Ernest Vatovec iz Čezarjev na 4 leta, Marij Kavalič iz Kavaličev, Albert Krnac iz Centurja, Josip Lovrenčič iz Boršta, Franc Jerman iz Zabavlj in Vincenc Kocjančič iz Trušk vsak na 3 leta strogega zapore. Josip Vergan iz Popetre je bil oproščen zapore, toda poslan v internacijo, medtem ko je bil Mirko Marsič iz Loparja oproščen kot mladoleten.

Obsojeni so bili potem razmeščeni po raznih zaporih po Italiji. Tisti, ki so bili obsojeni na 3 leta, so vsi kakoz prestali, ostalim pa je nekaj odnesla amnestija. Ivan Marsič iz Loparja in Vincenc Kocjančič iz Trušk pa sta v zaporu umrla na posledicah pretepanja in mučenja v preiskovalnem zaporu v Koprju. Jaz sem bil deležen le nekaj amnestije. Ko sem bil na drugem procesu leta 1934 obsojen na 12 let zapore, sem v zaporu v Pisanu še dobil tovariša Ivana Dobrinjo, ki je na prvem procesu dobil 19 let zapore. Skupaj sva potem preživela še 3 leta v tem zaporu.

Komunisti v „Javorniku“ so pregledali svoje delo

Po skoro dveh letih je bila 12. aprila konferenca komunistov podjetja Javor v Pivki. Razumljivo je, da se je v tem času marsikaj zgodilo.

Podjetje je razen obrata v Baču doživelo popolno rekonstrukcijo, organizacijsko se je utrdilo in je postalo eno izmed najboljših tovrstnih podjetij v naši državi. O vsem tem so na konferenci obširno razpravljali.

Konferenca je ugotovila, da je odstotek članov ZK premajhen, saj jih je le 10% od skupnega števila zaposlenih. Dosedanji komite je le delno reševal probleme in nekateri starejši člani nimajo dovolj trdne ideološko politične izobrazbe, zato nekateri često zaidejo v oportunitizem, ozkogrudnost, medtem ko mlajši občutijo posledice takšnega stanja. Konferenca je dala velik poudarek družbenemu upravljanju v podjetju, ki še ni popolnoma zadovoljivo. Delo sindikalne organizacije je bilo grajano, ker se je vse preveč bavila s problemi okrog organiziranja izletov,

delitve drv, priprav na proslave in vse premalo je seznanjala delovni kolektiv z gospodarjenjem v podjetju. Tudi mladinska organizacija ni bila preveč aktivna, čeprav je nekaj njenih članov sodelovalo pri raznih delovnih akcijah.

Na področju prosvetnega dela so bili najbolj aktivni v Prestranku, a v Pivki se bo prosvetna dejavnost šele letos razmahnila. Na Baču pa vlada popolno mrtvilo in bo treba precej drznanja za poživitev nekoč živahnega društva.

Strokovno izobraževanje delavcev že več let uspešno poteka. Tako so bili v zadnjih dveh letih razni tečajji za doseg kvalifikacij, ki so rodili dobre sadove.

Ambulanta podjetja je s svojim delovanjem vplivala na znižanje števila bolovanj, vendar pa je bilo lani zabeleženo 1600 izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod, ki so bile v glavnem posledica malomarnosti pri delu ali preutrujenosti, redko pa posledica slabe tehnične zaščite.

Skrb za delovnega človeka se je po rekonstrukciji zelo povečala. Delovna mesta so bolj urejena in izboljšala se je tudi tehnična zaščita. Ze so dogradili stanovanjski blok v Prestranku, ki bo kmalu vseljiv, sedaj pa betonirajo temelje za novo dvanajststanovanjsko zgradbo v Pivki. V minulemu letu so omogočili članom kolektiva letovanje z dnevnim penzionom po 300 din. Podjetje je tudi že kupilo avtobus za prevoz delavcev, vendar pa ga še delovni kolektiv ni prevzel, ker so nastale težave v zvezi z izplačilom. Za prehrano delavcev so poskrbeli z ustanovitvijo menze, v kateri se sedaj hrani že okrog 50% delovnega kolektiva.

Samo gospodarjenje v podjetju kaže, da je znašal celotni dohodek podjetja lani skoro poldrugo milijardo dinarjev in da so plan proizvodnje presegle za 25%. Letošnji plan je za 7% večji od lanskega. Delovna disciplina se je povečala in prvo tromesečje so uspešno zaključili z 8,7% preseženim planom. Zlasti razveseljuje, da je velik uspeh dosegel obrat na Baču, ki je do nedavnega preživljal krizo.

V razpravi je govoril tudi predsednik okrajnega sindikalnega sveta Franc Klobučar in drugi gosti. Poudarjali so, da je nujno potrebno povečati število komunistov in da naj njihovo delo vpliva na izvajanje vseh gospodarskih in političnih nalog, ki stojijo pred delovnim kolektivom. Ob zaključku konference so izvolili nov tovarniški komite ZKS.

Š. Br.

S. M.

NOVI OBČINSKI LJUDSKI ODBOR V POSTOJNI KONSTITUIRAN

Za trdno in uspešno upravljanje

Te dni je bila prva seja novozvoljenega občinskega ljudskega odbora Postojna, na kateri so zaprilegli odborniki ter nato začeli z rednim delom. Med odborniki je nekaj novih zastopnikov volivcev v ObLO Postojna.

Na ločenih sejah sta oba zbora izvolila stalne odborniške komisije, na skupni seji pa sta soglasno izvolila za predsednika občinskega ljudskega odbora Jožeta Bašo in za podpredsednika Adolfa Gerželja. Odborniki so tudi imenovali člane v 11 svetov, v katere je vključenih tudi veliko število volivcev. Posebno živahna je bila razprava o imenovanju članov v svet za socialno skrb-

stvo, v svet za kulturo, prosveto in šolstvo ter v svet za zdravstvo, saj ti trije sveti razpolagajo z dvema tretjinama vseh finančnih sredstev občinskega proračuna.

Po konstruiranju so odborniki razpravljali in sklepali o ukrepih s področja gospodarstva.

TEDEN DNI po Jugoslaviji

ŠTIRJE NOVI VLAČILCI Z NOSILNOSTJO PO 1000 TON so te dni odpluli iz Pirana in Trogira s tozi Crno morje proti Beogradu. Te vlačilce sta izdelali ladjedelnici v Piranu in Trogiru za Jugoslovansko rečno plovbo in so sodobno opremljeni ter imajo najsoodobnejše avtomatske črpalke za nakladanje in razkladanje tekočega goriva in olj.

V KRATKEM BO ZAČELA S POSKUSNO PROIZVODNJO KEMIČNA TOVARNA »VISOZA« v Loznici, ki bo zaposlila okrog 4000 delavcev in bo letno proizvedla 16.200 ton umetnih vlaken bombažnega in volnenega tipa, 3000 ton umetne svile, 720 ton »avtokorda«, ki ga uporabljajo za izdelavo avtomobilskih gum in okrog 550 ton celofana.

30 TISOČ TRAKTORSKIH GUM bo letna proizvodnja Tovarne gumijastih izdelkov »Rekor« v Rakovici, ki je že dobila investicijski kredit 248 milijonov dinarjev za gradnjo novega objekta za proizvodnjo gum za traktorje. Novi obrat bodo začeli graditi že letos in bo dograjen leta 1962. Ta proizvodnja bi zadostovala za kritje potreb traktorske industrije v naši državi.

NOVO TOVARNO TRIKOTAZE SO ODPRLI V BRČKEM, ki sodi med eno izmed najmodernejših tovrstnih tovarn v naši državi. V šestih mesecih poskusne proizvodnje je tovarna osvojila proizvodnjo nogavic in drugih trikotaznih izdelkov. Letna proizvodnja bo znašala 3 milijone parov nogavic v 200 sodobnih desetih, razen tega pa bo tovarna izdelala letno tudi 305 ton anterlok prediva, od te količine pa bo porabila okrog 200 ton za lastno izdelavo ženskih in moških majic in puloverjev.

MARCA JE ZNAŠALA VREDNOST IZVOZA 12 MILIJARD DINARJEV, januarja in februarja pa je bila njegova vrednost za milijardo in pol dinarjev manjša, kot je bila lani v prvih dveh mesecih. Letos naj bi izvozili za 150 milijard 400 milijonov dinarjev vrednosti blaga (lani smo ga za 132 milijard 500 milijonov dinarjev), sedaj pa kaže, da bomo v prvem polletju ta plan dosegli le v vrednosti okrog 65 milijard dinarjev, ker pa je izvoz v drugem polletju vedno znatno večji, kot je v prvem polletju, ni nevarnosti, da ne bi izpolnili letošnjega plana izvoza.

10 TISOČ VAGONOV SLADKORNE PEŠE BODO LETOS PRIDE-LALI V MAKEDONIJO in v novozgrajeni sladkorni tovarni v Bitoli bodo do konca leta izdelali 9 tisoč vagonov sladkorja.

Proslava 40-letnice KPJ v koprskem gledališču (Foto Likar)

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Za boljše trgovsko poslovanje s tujino

Ni potrebno posebej poudarjati, da predstavlja zunanja trgovina, zlasti njeni uspehi posebno pomembno postavko v našem gospodarstvu. V marsičem zavisi od uspeha zunanjetrgovinskega poslovanja uspeh našega gospodarskega razvoja nasploh. Nič čudnega ni zato, če malokatero gospodarsko udejstvovanje zasledujemo tako sproti in vestno, kot ravno zunanjetrgovinsko poslovanje naših gospodarskih organizacij.

Spričo velike dinamike našega in svetovnega gospodarstva je potrebno v zunanjetrgovinskem poslovanju imeti dobro organizacijo in sistem, če hočemo biti kos takim spremembam. Moramo reči, da v tem pogledu doslej nismo v celoti in vedno bili kos položaju in smo zato često zamudili ugodne priložnosti za trgovske uspehe ali pa celo utrpeli škodo. Zato je tem bolj razumljivo, da so priprave za nov devizni in carinski zakon dolgotrajne in temeljite in da zahtevajo marsikak reorganizacijski ukrep predno bi lahko oba zakona uveljavili. V zvezi s pripravami omenjenih zakonov naj zato spregovorimo nekaj besed oziroma omenimo nekaj pripomb.

V pripravah za nov devizni zakonje slišati predvsem pripombo, da naj bi se zunanjetrgovinsko poslovanje specializiralo. Zunanjetrgovinska podjetja, zadruga, poslovna združenja in poslovne zveze, naj bi se vpisale v zunanjetrgovinski register za opravljane samo ene vrste zunanjetrgovinskih opravil, razen če gre za opravila, ki so v blagovnem prometu ozko povezana. Izjema bi veljala le za proizvodna podjetja tako glede izvoza kot uvoza kot uvoza, ko bi lahko izvažala vse, kar proizvajajo ali vse, kar jim je potrebno za njihovo proizvodnjo. Tako se računa, da bi s specializacijo zunanjetrgovinskega poslovanja dosegli večje in boljše uspehe kot smo jih doslej, obenem pa tudi pocenitev predstavniške in zastopniške mreže.

Nov devizni zakon bi uvedel zelo ostre ukrepe proti kršilcem predpisov tega zakona. Pri tem bi imel zlasti veliko vlogo Komite za zunanjo trgovino, kot najvišji upravni organ, obenem pa bi bil kot najstrožji ukrep predviden izbris gospodarske organizacije iz zunanjetrgovinskega registra.

Vsekakor je za širšo javnost bolj zanimiv carinski zakon, ki

In še zadnje vesti

Prvomajski prazniki v znamenju izletov

Toliko pestrega praznovanja, kot se nam obeta za letošnje prvomajske praznike, najbrž po vojni še nismo zabeležili. Mimo številnih prireditev, zborovanj in raznih drugih svečanosti, je še posebno bogat izbor izletov in turističnih potovanj, ki so jih napovedali razni potovalni uradi.

Znano je, da naši ljudje radi potujejo, zato je prav, da bodo številni državljani prebili praznike v turističnih centrih ali v naravi. Brez dvoma bi praznovanje v kraju stalnega bivanja pomenilo za marsikoga praznino in slabo izkoriščene proste dni.

Seveda bo najbolj živahno na cestah, zato se bo občutno povečal promet tudi v naših obmorskih letoviščih, kamor se iz leta v leto zateka vse več delovnih ljudi na oddih. Da bo praznovanje čimbolj pestro, pripravljva pomorsko podjetje »Obalna plovba Koper« otvoritveno vožnjo z motorno jadrnico »Burja«. Na prijetni dvodnevni plovbi ob istrski obali do Crvenega otoka bodo udeleženci izleta prebili nekaj lepih in sproščeni uric na ladji in v znanem letovišču na Crvenem otoku. Kot posebna zanimivost bo nedvomno modna revija na vodi, ki jo bo organiziralo Združenje tekstilne industrije v Ljubljani. Napovedujejo vrsto presenečenj najlepših modelov poletnih oblek in nekaj modelov kopalnih oblek, ki so jih namerinili modni kreatorji številnim oboževalkam kopalne sezone. Na ladji bo zabaval udeležence izleta odličan jazz orkester, ki bo prijetno potovanje še bolj poživilo.

Zanimanje za ta izlet je že sedaj veliko, saj je tudi cena —

Vremenska napoved

ZA ČAS OD 21. APRILA DO 1. MAJA 1959

Vreme v Evropi se je v zadnjih dneh bolj ali manj ustalilo. Zato je v večjem delu našega kontinenta toplo in lepo vreme. Dnevne temperature zraka so bile okrog 20° Celzja, medtem ko je bilo v zahodni Evropi nekoliko hladneje, ker je deževalo.

V začetku prihodnjega tedna bo vreme ustaljeno, proti koncu tedna pa bo kratkotrajno poslabšanje vremena z znatnejšim padcem temperature zraka zaradi predvidenih padavin.

Tako bo 24. aprila suho in toplo, 25. aprila bo deževalo in padla bo slana, 26. do 28. aprila bo zopet suho in toplo, pihal bo severozahodni veter, 29. aprila bo vetrovno, viharno in med dežjem bo grmelno, 30. aprila in 1. maja bo predvidoma oblačno in deževno.

3000 din za dvodnevni izlet, vštveši hrano in prenočišče — nizka in vsakomur dostopna.

Bb

ŠPORTNE VESTI

Razgibani strelci

Strelci v Ilirski Bistrici so se od zadnjega zbora krepko razgibali. Imajo redne treninge vsako nedeljo, bili so na tekmovanju v Izoli. Tudi disciplina se je močno popravila, vendar še vedno sloni organizacija na požrtvovalnosti nekaterih, ne pa na množični podpori vseh. Za počastitev 40-letnice KPJ bodo sredi maja pripravili množično ekipno tekmovanje za celo občino. Vabila so poslali 35 organizacijam in društvom. Tekmovale bodo 5-članske ekipe in pričakujejo, da bo najmanj 25 ekip prišlo na tekmovanje.

**

V ponedeljek je bilo v Izoli tekmovanje v streljanju z zračno puško, ki se ga je v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ udeležilo 36 ekip 18 sindikalnih podružnic s področja Izole. Prvi dve mesti med ekipami je zasedla sindikalna podružnica »Elektro Koper« iz Izole, ki je dosegla od 150 možnih 121 oziroma 127 krogov. Med posamezniki je zmagal Svetozar Tavčar od »Elektro Koper« s 43 od 50 možnih krogov.

Popoldne tega dne pa je nastopilo 11 sindikalnih ekip v keg-ljanju. Prvo mesto je osvojilo moštvo sindikalne podružnice »Gradbenik«.

ROKOMET

V nedeljo je bila v Piranu prijateljska tekma med rokometno reprezentanco Ljubljane in reprezentanco koprskega okraja. Medtem ko so Ljubljanci porazili koprsko okrajno reprezentanco s 37:17 (18:11), je ženska ekipa koprskega okraja dosegla velik uspeh, saj je porazila Ljubljancanke s 14:9 (5:7).

NOGOMET

USPEH NOGOMETASEV TOMOSA

V obmorski nogometni ligi so zdaj na polovici tekmovanja. V nedeljo je Tomos premagal Izolo B s 5:2 ter se tako uvrstil med glavne kandidate za prvo mesto. V ligi vodi trenutno B moštvo Kopa, vendar je položaj še precej nejasen, ker so nekaj tekem prelozili.

KOŠARKA

Na novem betonskem igrišču v Ilirski Bistrici je bila v nedeljo prvenstvena tekma druge slovenske košarkaške lige med moštvi Ilirske Bistrice in Zagorja ob Savi. Ligaški novinec — Ilirska Bistrica — je zaigral proti kandidatu za prvo mesto zelo borbeno in požrtvovalno. Rezultat tekme je bil tesen — 72:73 — za Proletarca iz Zagorja, kar je brez dvoma dokaz izredne požrtvovalnosti domačih igralcev.

ODBOJKA

IZOLA PREMAGALA KOPER

V počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ Jugoslavije je bilo v ponedeljek v Izoli prijateljsko srečanje moških in ženskih odbojarskih ekip obeh mest. Moška ekipa Izole je premagala Koper s 3:2. Izolčani so zmagali popolnoma zaslužen, saj so četrti set dobili celo s 15:1. Tudi ženska ekipa je zmagala zaslužen s 2:0. Pričakujejo, da bo Izola zastopala koprski okraj v drugi republiški odbojarski ligi.

Ilirska Bistrica

Vsi sveti ObLO Ilirska Bistrica pripravljajo akcijski program za svoje delo, program sloni na družbenem planu. Sveti bodo tudi morali dati vsem članom poročila in predloge na vpogled pred sejami, da bodo le-te bolje pripravljene in zares koristne. NESREČA PRI KOSEZAH

Pri prometni nesreči 12. aprila blizu Kosez pri Ilirski Bistrici je izgubil življenje 36-letni Franc Ujčić, delavec v opekarni Mala Bukovica, kjer je tudi stanoval. Zapušča ženo in triletnega otroka. Motorist Alojz G., ki je zakrivil nesrečo, pa je huda ranjen.

Sežanske žene so počastile 40-letnico KPJ

Kakor po vsej Jugoslaviji so se tudi v Sežani pripravili, da dostojno počaste 40-letnico KPJ. V predavanjih seznanjajo ljudi s slavnostjo, ki jo je KPJ prehodila do današnjega dne, kolektivi in posamezniki izvršujejo posebne naloge, še najmlajši se trudijo, da bi se približali liku skojevca, komunista.

Odbor Društva za pospeševanje gospodinjstva, v katerem so same žene, je za 11. april sklical slavnostno sejo. Dejstvo, da vodijo društvo žene, je bil vzrok, da so sklenili na seji spomniti se 40-letnice KPJ na poseben način.

Živimo svobodno. Svoboda pa nam ne pomeni le zveče besede. Visoko ceno smo plačali za njo, ni nam bila podarjena. Pod vodstvom KPJ smo si jo priborili. Velicina junaštev naših borcev se z besedami ne da prikazati. Gozdovi pošumevajo in si pripovedujejo o junaštvih; zidovi zaporov, mučnic vzdihujejo ob spominu na grozote, ki so jih videli; skale so zaplenile prenekatero skrivnost trdno v svoja nedrja. Srečni smo vsi, ki uživamo svobodo, sad prelite krvi, sad nešteti neprecenljivih žrtev. Nadaljujemo z delom in si ustvarjamo lepše in boljše življenje.

Za to svobodo so se borile pod vodstvom KPJ tudi vse poštene misleče žene. Mnogim od teh je danes že sneg pobelil lase, v lica jim je čas zarezal globoke brazde, izpil silo iz telesa. Umaknile so se mlajšim, krepkejšim. Po svojih močeh še rade priskočijo v sili, če ne drugače vsaj z nasvetom. Veselijo se napredka. Včasih jim je pa vendarle malo tesno pri srcu: tako samotne in osamljene se čutijo. Te žene je sklenil odbor povabiti na slavnostno sejo. Ko so jim tovarišice prinesle vabila, je v marsikaterem očesu zablestela solza veselja in sreče. Povabljene so bile tovarišice, ki so v Sežani osnovali žensko organizacijo v času NOB, one, ki so

bile v njenem odboru do priključitve ter v Sežani živeče odbornice okrajnega odbora AFZ, ki je imel do priključitve sedež v Hrpeljah, dalje še obe članici občinskega komiteja ZKS ter sekretar komiteja.

Slavnostno sejo je začela predsednica društva s pozdravom vseh navzočih ter poudarila pomen 40-letnice KPJ. Obširneje o tem pa je zbranim govoril sekretar tovariš Grmek. V kratkih potezah je orisal nastanek KPJ ter njeno slavno pot do današnjega dne. Nakazal je tudi njeno delovanje v naših krajih, na Primorskem. Za svoja izvajanja je žel navdušen aplavz.

Nekatere žene so nato spontano pripovedovale dogodke iz slavne NOB in nam priklicale živo v

Recepti NASVETI

MORDA ŠE NISTE VEDELE...

- da bo čokoladni nadev imel boljše okus, če raztopimo čokolado v močni črni kavi.
- da lahko obdržite ribo svežo tudi dva dni, če jo potresete z debelo soljo in zavijete v plateno krpo, ki ste jo namočili v kisu z raztopljenim sladkorjem (na četrt litra kisa kocko sladkorja).
- da naredi olivno olje mehko kožo in da jo ščiti pred lišaji in pokanjem.
- da je posebno dobro namazati kožo z oljnim oljem, kadar peremo ali kuhamo, to se pravi, ko je obraz delj časa izpostavljen visoki vročini in sopari.

SKUTIN NARASTEK

1/2 l mleka, 1 vanilja, 5 dkg margarine, 10 dkg ostre moke, 2 rumenjaka, 8 dkg sladkorja, limonina lupina, malo soli, 3 dkg rozin, 43 dkg skute, 1/2 dl smetane, 2 beljaka.

Mleko z vanilijom zavremo, pridenemo masčobo, nakar hitro zakuhamo v mleko ostro moko in stalno mešamo. Kuhamo 3-4 minute. Se toplemu testu primešamo rumenjaka, sladkor, sesekljano limonino lupino, malo soli, rozine, pretlačeno skuto, smetano in trd sneg iz 2 beljakov. Testo damo v pomaščeno kozico, še bolje v skledo za narastke, in ga pečemo 50 minut.

Narastek serviramo takoj, ker rad upade.

MLEČNA JUHA

2 dl mleka, malo soli, 2 jajci, 6 dkg krompirjeve ali ostre moke, 7 dl mleka, mešanega z vodo, vanilin, sok od limone, sladkor po okusu.

Iz mleka, soli, jajc in moke napravimo gladko testo, katerega polagoma in med stalnim mešanjem vlijemo v zavreto mleko. Kuhamo ga 20 minut. Pred serviranjem pridenemo vanilin, limonin sok in sladkor.

Poleg juhe ponudimo opečene kruhove kocke.

ZDRAVSTVO IN VZGOJA

Program OZN vsebuje med drugim tudi socialno skrbstvo. V okviru tega programa so priredili lani s sodelovanjem švedske vlade v Stockholmu seminar o otroških vrtcih. Obravnavali so sledeče teme: socialna funkcija otroškega vrtca in njegovo mesto v socialni politiki, razne tipe vrtcev in potrebe otrok, kvalifikacija in izobraževanje osebja, ki dela na tem področju. Dalje so sprejeli sklep, da mora biti predviden otroški vrtec pri vsakem načrtu naselja ali mesta, pa tudi na podeželju, in da morajo biti tudi otroška igrišča pod nadzorom starejše osebe.

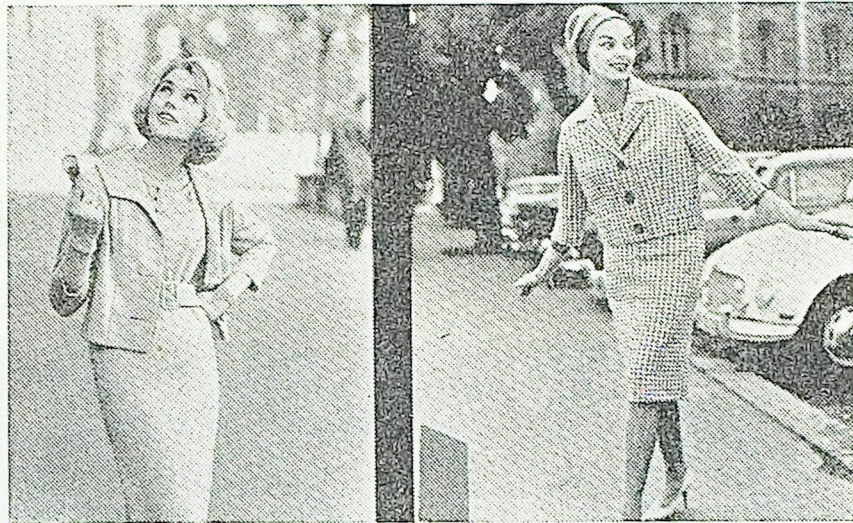
Na severnem Japonskem žene še zelo dobesedno jemljejo prisego, ki jo izrekajo ob poroki, to je, da se bosta mož in žena vzajemno ljubila, spoštovala in skrbela drug za drugega, dokler ju ne loči smrt. Po tej tradiciji prinesejo žene med otroki tudi krsto, da s tem pokažejo, kako bodo ostale zveste do smrti. Toda te krste so zelo praktične: uporabljajo jih kot omaro.

Nekdo, ki je navdušen za statistiko, je izračunal, da gospodinja, ki se obrača samo po kuhinji in stanovanju, prehodi letno okrog 6000 kilometrov. In če izračunate, koliko to znese na dan, se ne boste čudili, če bo zvečer tožila, da je utrujena.

spomin težke dni, padla pa je tudi marsikatera smešna na račun okupatorja. Ob koncu je predlagala tajnica, da pošljemo CK ZKS pozdravno resolucijo z obljubami, da se bomo še naprej borili pod vodstvom ZK po svetlih zgledih naših prvobornih komunistk za napredek naše domovine, ki so jo navzoče burno potrdile.

Ne bi bilo prav, če bi se ob tako slovesni priliki ne spomnile onih, ki so za svobodo dali najdražje, kar človek lahko da, svoje življenje. Kdo se jih z večjo bolečino in ljubeznijo spominja kot žene, matere? Spomenik padlim so okrasile s šopkom nageljnov, rdečih kot kri in počastile njih spomin z enominutnim molkom.

Vsemu temu je sledila skromna zakuska. Beseda je izvalila besedo, spomin na ta dogodek nas je popeljal k drugemu v težke čase NOB. Iz sobice je donela svobodna partizanska pesem, ki se je včasih razlegala po gozdovih in smo jo peli na skrivnih sestankih. S. B.

Spomladanski kompleti: obleke s kratkimi rokavi in enake jope ravne kroja in malo daljše od pasu

KOTIČEK ZA STARŠE

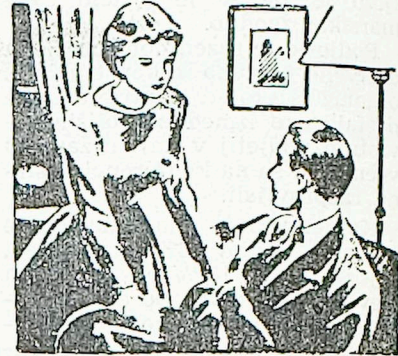
Ne tako... ampak tako

Dekletce: Mamica, tako rada bi imela tak pulover z modro-belimi progami, kot ju imata Metka in Marica.

Mati: Kje pa! Povedala sem ti že, da ti bom kupila sivega, ker je veliko praktičnejši. Sicer pa, zakaj bi bile vse tri enako oblečene?

Pri mlajših otrocih navadno še ni razvit osebni okus za oblačenje in zato žele imeti enaka oblačila kot njihovi vrstniki. V teh letih je otrokom najvažnejše, da se ne razlikujejo od drugih otrok. Osebni okus in posebne želje se razvijejo šele pozneje in ni to nobena napaka

Mati (očetu): Danes sem kupila naši Jelki nov pulover. Izbrala je tistega z belimi in modrimi črtami. Meni sicer ni posebno všeč, toda ona je presrečna, ker imata prav takega njeni najboljši prijateljici, pa si ga je želela še ona.

SPOMLADANSKA SOLATA

20 dkg špinače, 2 žlici olja, 2 šopka redkvice, kis, sol, drobnjak. Mlado, nežno špinačo očistimo, operemo, narežemo na tanke rezance, pokapamo z oljem in jo pustimo stati nekaj minut. Oprano redkvico narežemo na tanke listke, jih zmešamo z narezano špinačo, dodamo še kis, sol, sesekljan drobnjak, narahlo premešamo in solato takoj serviramo.

RIBJI NARASTEK

1/2 kg ribe, jušna zelenjava, sol, pire masčoba za pekač, 5 dkg sira. Pire: 1 kg krompirja, 1/4 l mleka, 4 dkg margarine, 2 rumenjaka, 2 dkg čebule, 1 dkg margarine, malo popra, zelen peteršilj, sneg iz beljakov.

Ribe skuhamo v slani vodi z jušno zelenjavo vred. Kuhanim odstranimo meso, ga razdrobimo, zmešamo s krompirjevim prejem, damo v pomaščen pekač in potresemo z naribanim sirom. Narastek pečemo 1/2 ure v pečici.

Krompirjev pire: pretlačen, slan kuhan krompir penasto umešamo z vročim mlekom, masčobo, rumenjakoma, prepraženo čebulo, poprom, zelenim peteršiljem in snegom.

NAŠI ŠOLSKI IN VZGOJNI PROBLEMI

Pomenimo se nekoliko o šolskem otroku

(Nadaljevanje in konec)

Naj povem zgodbi iz svojih otroških let:

Prav vsak dan po priložnosti iz šole sem moral poročati očetu vse o čemer smo se učili v šoli. Ni bilo dovolj, da sem mu naštel samo učne predmete tistega dne — to je itak že znal, ker je bil prav dobro seznanjen z urnikom — moral sem mu povedati v dnevu obravnavano snov posameznih predmetov. In ker me je na to navadil že v prvem razredu, mi je polagoma prešlo v meso in ko to, da sem v šoli res pazil, sprva samo zaradi tega, da morem sestaviti poročilo za očeta, pozneje pa tudi zaradi tega, ker sem pršel do spoznanja, da se na tak način še naprej in najhitreje naučim. Četudi je oče imel le nekaj razredov osnovne šole, sem mu moral poročati tudi tedaj. Ko sem bil v višjih razredih gimnazije in to ljub temu, da največkrat učne snovi res ni mogel razumeti.

Navajamo tudi mi svoje otroke, da nam vsak dan poročajo o delu v šoli, pogledimo večkrat vsebino njihovih šolskih torbic, prelistamo njihove zvezke in knjige, od časa do časa jih izprašujemo že predelano stvarno, začnimo z njimi razgovor o šolskem delu in šolskih nepriljetnostih in težavah; skušajmo ustvariti med seboj in svojim otrokom oni pravilni odnos, ki bo otroku veleval, da bo sam povedal vse svoje težave in po svojih močeh in sposobnostih skušajmo te težave tudi odstranjevati. Učna snov prvih štirih razredov pa le ni tako zahtevna, da bi je ne obvladalo 90% staršev naših otrok. Poznam dokaj očetov in mater, ki na ta način spremljajo rast znanja svojega otroka in trditi smem, da znanje njihovih otrok v polni meri zadovoljuje nje same, starše, kakor tudi vzgojitelje.

Pa gredo nekateri, posebno matere, v tem pogledu nekoliko predaleč. Primer: učence drugega razreda mora zračunati za domačo vajo nekaj računov približno naslednje težavnostne stopnje:

45 + 28 = , 40 + 31 = 1. dr. Učencu samemu ne gre; najprej prosil pomoč, nato se čmeril in končno se spusti v jok. In da bi se mamica resila sinčkovega sitnarjenja in molidovanja, mu enostavno narekuje rezultate. Ne tako! Lahko naredimo otroku malo računalo in ga naučimo pravilne uporabe. Sezimo še po drugem sredstvu: krompirji naj bodo

desetaki, fižol pa dinarji. Zadostuje nam 9 krompirjev in 10 fižolčkov. Vsedimo se k otroku in navajajmo ga računati na ta način. Se najuspešnejši način pa je, da mu zrežemo iz trše lepenke pravokotnike, ki naj predstavljajo desetake (obarva, označi in olepša naj si jih otrok sam!) in okrogle ploščice, ki naj bodo dinarji. S tem materialom ga kaj hitro naučimo pravilnega računanja.

Pri pregledu otrokovih zvezkov in knjig bomo prišli pogosto do zelo zanimivih, za otrokovo nadaljnjo iz-

Piše: ŽIVKO TOMIŠIČ

obrazbo kaj važnih ugotovitev. Oglejmo si samo pisavo naših otrok, saj postaja iz leta v leto nemarnejša in površnejša. Ali ni to prav krepak opomin i staršem i vzgojiteljem? Če že zna naš otrok v prvih dveh letih šolanja kar čedno pisati, zakaj neki ne obdrži lčno pisavo tudi v prihodnjih šolskih letih? Premalo je kontrole, premalo spodbude? Kadar pri pregledu zvezkov ugotovimo, da je postala otrokova pisava nemarnejša, se vprašajmo po vzroku. Opozorilo na to nemarnost otroka in spodbudimo ga, da bo pisal lepše.

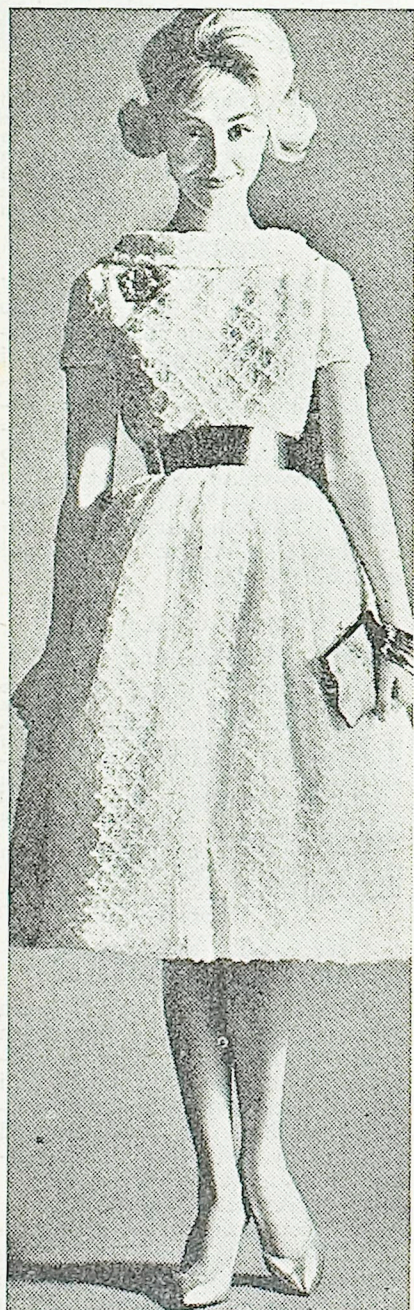
Mnogokrat opazimo da otrok prav po nepotrebnem izpušča kar cele strani v zvezku. Prične namreč pisati, pero se mu zatakne in nastane packa. Nekaj časa drsa po packi z radirko in s prstom, končno pa ugotovi, da je packa povečala svoj obseg. Tedaj pa kar preide na drugo stran in prejšnja ostane nepopolna. Zelo mnogo je otrok, pa tudi on h v četrtih razredih, ki ne znajo pravilno brati. Saj berejo, toda njihovo branje je jecljajoče in zatikajoče in končno niti ne vedo, kaj so brali. To pa res ni posebna umetnost naučiti otroka pravilnega branja! Prav vsak večer naj na glas bere vsaj po pet minut ali iz šolske čitanke, ali iz druge knjige ali tudi iz časopisa. Po preteku nekaj mesecev bo otrok gladko obvladal branje in ne samo to, še sam bo po tihem ponosen na svoj uspeh.

Pred kratkim sem se vozil iz Koprdomov. V avtobus je vstopila tudi neka žena s svojim tri do štiri letnim vnučkom. Mali žlobudravec je vsi pot klepetal in klepetal. Sedaj je opazil tovarnjak ali večjo hišo ali drevo ali morje ali kolezarja, vse pač, kar se vidi skozi okno dirajočega avtobusa. Vse, kar je opazil, je znal na

svoj način komentirati. Ona hiša je večja, kot naša. Naš avtobus hitreje vozi, kot oni. Tisto drevo n ma »perja«, ono pa ga ima. Moja mama lma lepše kolo, kot tista žena tam. Vso uro vožnje ni mali nehal opazovati, ni nehal žlobudrati. Noni je bilo kar nerodno in stalno ga je opominjala, da naj bo vendar tiho, kar pa je mali preslišal.

In mi? Nam odraslim pa je dovoljeno, da se na avtobusu smejemo in krohotamo, da robantimo in včasih tudi kvantamo, da opravljamo in kritiziramo. Mi smo pač odrasli! Temu malčku pa, ki na avtobusu vsak trenutek doživlja nekaj novega, nekaj prijetnega, temu bi hoteli preprečiti, da bi v kar spodobni obliki dajal duška svoji notranjosti. Pustimo ga, naj opazuje, naj govori in ne samo to, ampak navajajmo ga opazovati. Če bi tisti 12 do 15-letni učenci, s katerimi sem bil šel pred leti na neko malo potovanje, če bi bili ti učenci znali tako opazovati bi mi bili prav gotovo tudi znali odgovoriti na vprašanje, ki sem jim ga bil zastavil. Pot nas je namreč vodila po pokrajini, v kateri je gozd redek pojav. Naleteli pa smo na gozd, v katerem smo si capotali. Ko je bil gozd že za nami, sem vprašal 30-glavo skupino, naj mi kdo pove, kakšen gozd je bil, v katerem smo prej počivali. Niti eden od njih ni pravilno odgovoril. Otroku je kar prirojeno, da opazuje in po svoji komentira. Ne branimo mu tega, ampak navajajmo ga na to in mu še pomagajmo! Saj nas s svojim večnim »zakaj« in »kako« premnogokrat spravi v zadrego, toda dati mu moramo vsaj delno zadovoljiv odgovor na vsa njegova vprašanja. Priložnosti za to imamo mnogo; tedaj, ko gre otrok z nami v trgovino ali na obisk, tedaj, ko se prav junaško čepri na ropotajočem vozu tedaj ko nas opazuje pri nakladanju gnojla ali žaganju drv, ko nas moško opazuje pri prihodu iz službe itd. Pri vseh naštetih in nenaštetih priložnostih moramo polskati in tudi najti toliko dobre volje, da damo otroku pravilen odgovor. Pričakujmo pa, da bo našemu pravilnemu odgovoru sledilo ponovno vprašanje. In prav je tako! Ravno naslednje vprašanje je najvernejši dokaz, da naš otrok premišljuje in opazuje.

Ravnajmo tako z našim otrokom in prepričani bodimo, da bomo v otroku polagoma vzbudili večje veselje do učenja in do znanja.

Model platnene obleke, lahko pa uporabite ta kroj tudi za obleko iz kakega drugačnega blaga

Nabavništvo

SPACAL RAZSTAVLJA V TRSTU

Kot poseben dogodek za letošnje tržiško razstavno sezono štejejo samostojno razstavo novejših del slikarja Lojzeta Spacala v prenovljeni Občinski galeriji. Razstavljenih je 25 barvnih in črno-belih ksilografij in 3 oljnatih slike. Razstavo so odprli 23. aprila in bo odprta do 5. maja.

NOVI FILMSKI ČASNIK

V Zagrebu je 25. aprila izšla prva številka nove jugoslovanske revije za film in televizijo »Arene«. Glavni urednik nove revije je Tomislav Butorac, ki je znan kot konsenzarist domačega filma »H-B«. »Arene« bodo izhajale vsakih 14 dni.

TRIDESET LET V SVETU GLASBE

Slovenska filharmonija v Ljubljani je priredila pretekli teden simfonični koncert ob 30-letnici umetniškega delovanja violinista Karla Rupla in pianista ter skladatelja Marjana Lipovška. Na sporedu sta bili dve skladbi jubilarita Lipovška in pa Beethovnovi violinski koncert s Karlom Ruplom kot solistom. Marjan Lipovšek je tudi dirigiral.

TRI PRVE NAGRADE ZA RADIJSKO IGRO

Jugoslovanska Radiodifuzija je letos že tretjič razpisala nagradno tekmovanje za najboljšo režijo, najboljšo vlogo in najboljšo glasbeno ilustracijo radijskih slušnih iger. Tekmovanje je bilo od 8. do 12. aprila v Novem Sadu. Sodelovalo je sedem jugoslovanskih radijskih postaj z 22 slušnimi igrami. Vse tri prve nagrade so dobili sodelavci Radia Ljubljane, in sicer: Mirč Kragec za režijo radijske igre »Polikarp« po noveli Ivana Cankarja, Saša M'klavc, član Mestnega gledališča v Ljubljani, za naslovno vlogo v »Polikarpu« in Marijan Vodopivec za glasbo k radijski igri »Hiša pod žgočim soncem«.

Drugo nagrado za režijo je dobila Mira Trajlovič, drugo nagrado za igro Nikola Popović, za glasbo pa Miroslav Rambošček, vsi trije iz Beograda. Posebno nagrado za originalni domači tekst je dobil Djordje Lebovič za dramo »Svetlobe in sence«.

LEPE NAKLADE

Od ustanovitve do danes je izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani 813 knjig in brošur v skupni nakladi 4.521.240 izvodov. To priča o izredni plodni dejavnosti te založbe, ki skrbi za kvaliteto in izbrano knjigo, namenjeno naši mladini. Medtem ko je založba leta 1945 izdala po sedem knjig na leto, je v zadnjih dveh letih preseгла številko 100. Tako je lani izdala 102 knjigi v 611.535 izvodih.

KONGRES MUZEOLOGOV V MARIBORU

Od 7. do 12. maja bo v Mariboru kongres muzeologov in konservatorjev Jugoslavije. Sodelovalo bo približno 300 delegatov iz vseh ljudskih republik. Razen strokovnih referatov bodo na kongresu razpravljali o razvoju in možnostih prosvetnega dela muzejskih ustanov.

PRVOMAJSKE NAGRADE ZA DRAMSKE IGRALCE

Na pobudo Zveze dramskih umetnikov Jugoslavije bodo odslej republike podeljevale posebne nagrade za umetniške stvaritve manjših gledaliških ansamblov, tistih izven glavnega republiškega središča. V ta namen so ustanovili tako imenovane »Prvomajske nagrade«. V Sloveniji konkurirajo za te nagrade gledališki ansambli Drame SNG v Mariboru, Slovenskega ljudskega gledališča v Celju in SNG v Trstu.

Naše založbe v jubilejnem letu

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

V počastitev štiridesetletnice KPJ bo pri Državni založbi Slovenije izšla vrsta pomembnih in zanimivih publikacij. Na prvem mestu je treba omeniti knjigi Rodoljuba Čolakovića in Edvarda Kardelja. Čolakovićevo delo si je pridobilo med slovenskimi bralci obilo simpatij s partizanskim dnevnikom »Zapiski iz NOB«. Knjiga »Spomini in srečanja«, ki jo je DZS uvrstila v svoj letošnji program, lepo dopolnjuje že prevedena pisateljeva dela in razširja njihove vidike s podobami novih prizorišč in osebnosti. Tehten dokument o razvoju naše marksistične prakse in misli predstavlja nova knjiga izbranih del Edvarda Kardelja. To je četrti zvezek »Problemov naše socialistične graditve« z osvetlitvami novih oblik našega socialističnega razvoja. Omeniti je treba tudi M. Jevtovića »Zgodbe o Titu«, zaokrožene pripovedi iz mladosti in borbenega življenja našega voditelja. Vrsta knjig je posvečena tudi narodnoosvobodilnemu boju. Tako je

SPORED LETOŠNJEGA LJUBLJANSKEGA FESTIVALA

Letošnji, VII. Ljubljanski festival bo trajal od 30. junija do 12. julija. V programu, ki ga objavljajo, utegnemo nastati še manjše spremembe, vendar pa kaže ta program že dokaj jasno sliko festivalskih dni.

Ljubljanska drama bo uprizorila Držičevega »Botra Andraža« (Dundo Maroje). Eksperimentalno gledališče, ki spada kot ustanova v okvir zavoda Ljubljanski festival, pa bo ponovno nastopilo s Platonovimi »Poslednjimi dnevi Sokrata«.

Zagrebska opera prihaja z Bizetovo »Carmen« in Sulekovo noviteto »Koriolanom«, ki je žela doslej v Zagrebu presenetljive uspehe.

V koncertnem delu sporeda napovedujejo nastop Londonske filharmonije in večer opernih arij, na katerem bodo nastopili najboljši jugoslovanski pevci. Tretji koncert bodo priredili Slovenski solisti.

Napovedanih je več baletnih večerov. Domača Opera bo ponovila svoj baletni večer (Lepa Vida, Silfide in Simfonično kolo), Zagrebčani bodo gostovali z Lothovim »Vragom na vasi«, Rečani pa s Papandopolovo »Zetvijo«.

Na večeru jugoslovanske folklore bo letos pokazala domače plese Akademski folklorna skupina »Franc Marolt« iz Ljubljane.

V festivalskih dneh ne bo manjkalo tudi kvalitetnih razstav. Tako napovedujejo istočasno v Moderni galeriji III. mednarodno grafično razstavo, v Narodni galeriji »Razstavo srednjeveških fresk na Slovenskem« in Etnografski muzej razstavo »Pečča na Slovenskem«. Narodna in univerzitetna knjižnica obeta razstavo »Razvoj slovenske dramatike«, kar ima poseben pomen v letošnjem jubilejnem letu ljubljanske Drame.

že izšla knjiga Djura Kladarina »Zlom IV. in V. okupatorskokvizitinske ofenzive«, sledile pa ji bodo še prva knjiga »Ilegalne Ljubljane«, Vlada Krivica in Marice Čepe, Jožeta Mekinde »Pohod druge grupe odredov« in druga izdaja »Pisem na smrt obsojenih« v redakciji Frančka Sajeta.

V posebni publikaciji bo izšlo tudi učno gradivo za prosvetne delavce o temah: Razvoj delavskega razreda, Razvoj ZKJ in Družbeno upravljanje.

S temi deli se bo DZS aktivno vključila v proslave ob štiridesetletnici ustanovitve KPJ

ZALOŽBA OBZORJA

Kot vse druge kulturne ustanove, je tudi založba Obzorja vključila v letošnji program nekatere posebne izdaje, ki bodo posvečene proslavljanju 40-letnice ustanovitve KPJ in SKOJ.

Na najvidnejšem mestu med temi publikacijami bo knjiga sodelavca vojno-zgodovinskega inštituta v Beogradu, polkovnika Frante Komela »Narodnoosvobodilna vojna v Sloveniji«. To bo izčrpen kronološki pregled bojev slovenskega ljudstva proti fašističnim okupatorjem. Za gledališke odre bosta izšli dve dramatisaciji: znani Aškerčev ciklus lirskih pesmi »Stara pravda« in Potrčev »Zločin«.

Dve knjigi iz tega okvira posegata s svojo tematiko v povojna leta. To bo roman mladega slovenskega pisatelja Daneta Debiča »Stekleni metulj«, druga pa roman srbske pisateljice Jare Ribnikar »Zakaj vam je iznakažen obraz«. Prvi roman je iz obdobja graditve socializma na slovenski vasi, drugi pa govori o človeku, ki mu je sovražnik v težkih dneh osvobodilne borbe iznakažil obraz in o njegovem vživljanju v nove razmere, ki jih je prinesla osvoboditev.

Veliki obletnici bo v celoti posvečena tudi četrti številka založniške revije Nova obzorja.

Kot vsako leto, so tudi letos podelili najvidnejšo ameriško filmsko nagrado — Oscarje. Prejeli pa so jih predvsem filmi, ki jih sicer niso omenjali kot pretendent na to visoko priznanje. Zato so bili poznavalci sedme umetnosti malce razočarani in se jim zdi, da ugled Oscarjev pada. Kar osem Oscarjev je namreč dobila glasbena filmska komedija po romanu francoske pisateljice Collette »Gigi«. Ob tej lahkotni komediji, obarvani v rožnato preteklost, so ocenjevalci namreč spregledali celo vrsto resnih, sodobnih filmov, ki s svojo tematiko posegajo v pereče probleme našega časa. Razen filma »Gigi« pa je bila med drugimi deležna Oscarja še igralka Susan Hayward za glavno žensko vlogo v filmu »Pustite me živeti« (na slikki scena iz filma). Film naj bi bil nezaupnica angleškemu pravosodju v znanem procesu proti Barbari Graham, ki so jo obsodili na smrt. Dalje je dobil Oscarja še David Niven za glavno moško vlogo v filmu »Ločene mize« in Tatijev »Moj stric« kot najboljši tuji film.

Film

Otroški zdravniki in vzgojitelji so mnenja, da je gledanje normalnega, celovečernega filma za predšolskega otroka škodljivo. Za otroke od 4 do 6 let so primerni edino kratki filmi, ki trajajo 10 do 15 minut in jih gledajo otroci v ožjem krogu, kot je otroški vrtec ali kaka druga ustanova, kjer je vezano gledanje na določene pogoje (trajanje, dobra zatemnitev, primerna razlaga itd.). Zato izdeluje Zavod za šolski in poučni film LRS v Ljubljani med drugim tudi razne diafilme, ki jih dobijo predvsem otroški vrtci

Iz diafilma »Rdeča kapica«

NOVE knjige

PREGLED ZGODOVINE KPJ

Ob 40. obletnici ustanovitve ZKJ je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani PREGLED ZGODOVINE ZVEZE KOMUNISTOV, ki je namenjen zlasti obiskovalcem tečajev in seminarjev na delavskih univerzah, pri sindikalnih organizacijah, v JLA, kakor tudi vsem, ki si morajo pridobiti osnovno znanje iz zgodovine naše Partije. Pregled je pisan na temeljih določenih in prediskutiranih tem ter zajema obdobje od ustanovitve KPJ pa do VI. kongresa ZKJ. Seveda to ni celotna zgodovina ZKJ in se ne spušča v tiste ocene življenja in dela, ki jih ni v partijski literaturi niti na njenih kongresih in plenarjih.

Ta priročnik bo nedvomno dobrodošel vsem, ki žele dobiti vpogled v zgodovino naše Partije, prav tako pa tudi organizatorjem tečajev in seminarjev, ki bodo lahko napravili po potrebi drugačno periodizacijo.

ZANIMIVOSTI IZ NAŠE PRETEKLOSTI

Kmečka skrinja na podnanaško-pivškem področju

Nevestina »bala« je imela v dobi slovenskega kmečkega baroka poseben pomen, saj je bila važen sestavni del hišne opreme. Najvažnejši predmet je bila okrašena skrinja. Po njeni zunanosti in obilnosti ter vrsti lesa, iz katerega je bila narejena, so sodili nevestino doto. Skrinja je morala biti polna platna in perila. Pri prevozu bale od nevestinega doma na novi dom, so skrinjo zapečatili tako, da so nanjo sedli, zato so jo naložili na prednji del voza. V Studenem so imeli navado, da je nevesta na ojesu razbila steklenico z vinom in zapregla »drikel« k vozu, predno so odpeljali od hiše. Ko je voz z »balo« preko »rant« in »šrang« le prišel pred novi dom, so razložili z voza najprej skrinjo nato šele ostalo »balo«. Skrinjo sta razložila ženin in gospodar hiše. Postavila sta jo v najboljši prostor v »hiši« ali pa v »kambri«. V skrinji je bilo shranjeno predvsem žensko perilo in obleke. V jeseni so položili med to različno dišeče sadje, najbolj so bile za to upoštewane kutine. Po sadju je imela vsa obleka svojstveni duh, dišala je pa tudi oseba, ki je nosila to obleko. — Prazničen duh pa je zavel po vsej hiši, kadar je bila skrinja odprta. Ta občutek je bil posebnost predvsem

zato, ker so odprli težak pokrov samo ob izrednih priložnostih.

Ko je pri hiši zrasla nova nevesta, je običajno skrinja pripadala nji. Odsšla je na novo potovanje, v novi dom. Taka pot se je večkrat ponovila. Zgodilo se je, da je v več desetletjih napravila svojo krožno pot. Prva svetovna vojna je zabrisala marsikatero staro navado, in tako tudi ceremonialni prevoz nevestine bale. Skrinja je zgubljala svoj prejšnji pomen. Ko je »mlada« pripeljala v hišo moderno spalnico je postala skrinja nepotreben predmet, zato so jo najprej prestavili v vežo, nato je promovala na podstrešje. Postala je shramba žita, orodja in podobnega blaga. Spoštovanje do nje so popolnoma izgubili starejši, zato ga niso vzgajali pri mlajših. Ti so potisnili skrinje še bolj v stran in danes je pogosto kje v kotu živinskega hleva ali pod senom v pajčevinastem kotu podstrešja. Taka samotarka služi le še za shrambo starega orodja in železa, mogoče tudi — konjskemu zobu. — Čez leto ima v nji mačka zibel za svoje mlade, v jeseni pa služi še za medišče hrušk. Krivico bi naredili, ko bi ne omenili, da so še gospodarji, ki spoštujejo skrinjo in ji odmaknejo častno mesto. Te vrste so za vse take lastnike skrinj.

Na sektorju Razdrto-Prestranek-Postojna-Studeno je znanih enajst skrinj in dva predalnika. Med najstarejše prištevamo reljefno dekorirano skrinjo, ki je sedaj v Notranjskem muzeju v Postojni, prej je bila last Mohorjevih iz Slavinj pri Hruševju. Za enkrat pomnijo lastnike treh rodov nazaj, po pripovedovanju gospodinje izhaja skrinja iz Dilc (zaselek pri Hrenovcih). Dekorirana je samo prva stranica in to čez celo polje.

Druga znana skrinja, ki jo lahko štejemo med najstarejše, je manjša orehova skrinja z letnico 1783, ki je last tov. O. M. iz Hruševja.

Po nesimetrični razvrstitvi ornamenta v levem in desnem polju na sprednji stranici sklepam, da je bila nekoč predelana in istočasno zmanjšana. Isti gospodar hrani izmed vseh poznanih skrinj najlepšo, ki nosi letnico 1819 in je iz hrastovine. Ta skrinja ima okrašeni tudi stranski stranici, tako da ima pet ornamentiranih polj. Tudi ta je tesana, vse okovje je izdelano ročno. Tehnika izdelave ornamenta pa kaže zelo izurjenega mojstra. Ta je poleg barvnih lesov: javorja, hruške, črnega lesa (črni les je po mnenju mizarja P. F. lignit, ki so ga jemali iz reke Reke pod Premom), uporabljal še polnila iz različno obarvanih voskov. Podobna polnila imajo tudi druge skrinje. Vse te izvirajo verjetno iz iste šole, če ne celo iz iste delavnice in od istega mojstra.

Pri vseh skrinjah je v ornamentu upodobljeno domače poljsko cvetje: marjetica, plavica, lilije in podobno. Vse cvetje je močno stilizirano. Pri mlajših skrinjah je zaslediti tudi stilizirane živali. Skrinja, ki jo hrani Notranjski muzej v Postojni, ima polževo lupino namesto vaze, ki je običajno pod cvetjem. V Orehku pa ima tov. J. P. na skrinji namesto vaze upodobljene jerebice.

Tako lahko ločimo naše skrinje v tri vrste glede na izdelavo njihove dekoracije: Med najstarejše bi prišteli one s plastično dekoracijo, v prvo polovico 18. stol. pa one, ki imajo vložke v intarziji samo iz lesov. Revnejše skrinje iz konca 18. stoletja ločijo po bolj slikarsko izdelanem okrasku. Končno so še zelo slikarsko okrašene skrinje. V teh je okrasek zelo bogat in razdrobljen, upodobljeno cvetje je precej podobno naravnemu vzoru ali pa je dobilo popolnoma izmišljeno obliko. Polnila v intarziji teh skrinj so iz raznobarnih lesov in obarvanega voska.

M. M.

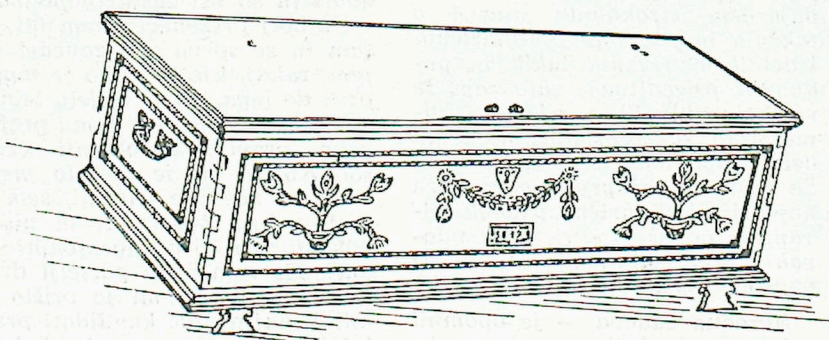
Sterijino pozorje leta 1959

Tradicionalni jugoslovanski gledališki festival »Sterijino pozorje« v Novem Sadu bo letos od 16. do 31. maja. Sodelovalo bo 10 gledališč iz vse države. Otvoritvena predstava bo drama »V agoniji« Miroslava Krleža, ki jo bo izvajalo izven konkurence Narodno gledališče iz Beograda.

Sicer bo letošnji festival jugoslovanske drame potekal v znamenju 450-letnice rojstva Marina Držiča, kar bodo proslavili tudi z dokumentarno razstavo. Letos bodo med festivalom odkrili tudi kip Jovanu Steriji Popoviću.

Posebna komisija, ki izbira dela, ki naj bi jih predvajali na festivalu, je odločila za udeležbo 3 slovenska dela: posmrtno delo Ferda Kozaka »Punčka« v uprizoritvi Drame SNG iz Ljubljane, odrski eksperiment Jožeta Javor-

ška »Veselje do življenja« v uprizoritvi »Odra 57« iz Ljubljane in dramsko fantazijo Josipa Tavčarja »Pekel ostane pek« v izvedbi SNG iz Trsta. Tako se bo letos prvič udeležilo Sterijinega pozorja tudi tržiško gledališče.

kje so ladje

Nove revije

- P/l »BIHAČ« je 17. aprila priplula iz Reke v Zeleniko, kjer natovarja.
- P/l »DUBROVNIK« je 18. aprila odplula iz Ploč, kjer je naložila tovor.
- M/l »GORENJSKA« je 17. aprila priplula iz Pirana v Trst, kjer natovarja.
- P/l »GORICA« je 18. aprila odplula iz Rotterdama, kjer je odložila del tovara.
- P/l »LJUBLJANA« je 16. aprila odplula iz Odese in prispe danes v domovino.
- M/l »MARTIN KRPAN« je 23. aprila priplula iz Agabe na Reko, kjer razklada.
- P/l »NERETVA« je 19. aprila priplula v Rotterdam, kjer raztovarja.
- P/l »POHORJE« je 17. aprila priplula v Benetke, kjer raztovarja do 25. aprila.
- P/l »ROG« je 16. aprila priplula v Norfolk, kjer naklada tovor za Jugoslavijo.
- P/l »ZELENGORA« je 13. aprila plula mimo Gibraltarja v ZDA, kamor prispe 4. maja.

OBALNA PLOVBA KOPER

- M/j »LABOR« je 21. aprila priplula v Astakos (Grčija), kjer natovarja bombaž za Reko.
- M/j »RAŠICA« je 21. aprila priplula na Reko, kjer natovarja pšenico za Koper.
- M/l »SEŽANA« je 21. aprila priplula v Benetke, kjer razklada tovor.
- M/j »STRUNJAN« je 22. aprila priplula na Reko, kjer natovarja pšenico za Koper.
- M/j »SAVINJA« je 20. aprila odplula iz Korinta s pomarančami za Dubrovnik.
- M/j »DEVIN« je 21. aprila priplula in razklada pesek v Piranu.

BERITE IN ŠIRITE

LESEN IN DELOMA ZIDAN PROVIZORIJ

na nacionaliziranem zemljišču v Vergerijeji ulici v Kopru — Površina tlorisa provizorija je 78 m²

Javna licitacija bo po preteku 14 dni od dneva objave na upravi podjetja v Goriški ulici 2, Koper, ob 12. uri — Izklicna cena je 150.000 dinarjev

»MARMORINDUS — SEŽANA«
SEŽANA

razpisuje
delovni mesti za

1. RAČUNOVODJO
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJO

Pogoji: Potrebna praksa v industrijskem knjigovodstvu. V ponudbi navesti priznano strokovno kvalifikacijo in opis dosedanjega službovanja.

NE 7, AMPAK 8 KNJIG

zanimivega branja bo prejel vsak, ki se vpiše v članstvo Prešernove družbe in plača 600 din članarine.

Do 1. maja

je še čas, da se vpišete v članstvo Prešernove družbe. Da omogočimo vpis čim večjemu številu novih članov, smo letošnji čas vpisovanja izjemoma podaljšali za 1 mesec.

Milijon dinarjev

pa so vredni dobitki, ki bodo izžrebani med člani Prešernove družbe.

Zato pohitite

z vpisom v članstvo Prešernove družbe. Člane vpisujejo poverjeniki, ki so skoraj v vsaki sindikalni podružnici, v šoli ali pa se vpišete v bližnji knjigarni ali pa pri upravi v Ljubljani, Erjavčeva c. 14/a, telefon 21-048.

POMORSTVO štev. 3/1959

Zajetna marčeva številka je izredno pestra tudi v slikovnem pogledu. Menjavajo se potopisi in strokovni članki pa literarni prispevki in poročila iz pomorskega sveta. Mimo poročil iz Slovenskega Primorja so v naši materinski jezik še naslednji prispevki:

A. D.: Problemi obalne plovbe ob obali Zahodne Istre; R. R.: Rožni nasadi na morskem dnu; Viktor Pirnat: Slovensko Primorje v devetdesetih letih ter pesem Ludovika Kalan: Nocoj.

Kot po navadi sta številki priložena še Vestnik Združenja pomorskega brodarstva in Bilten pomorstva. V angleščini je priložen povzetek važnejših člankov.

OBVESTILO

Objavili smo vest, da je izginil brez sledu 12. decembra 1958 Ivan Grbac iz Bertokov. Dne 27. februarja 1959 so našli truplo pogrešanega v vinogradu nad Izolo, skrito pod trtjem ob opuščnem vodnem rezervoarju. Sodnomoedinski izvedenec je ugotovil, da je omenjeni umrl naravne smrti. Preiskava je ugotovila, da so mu neznanci, ki so prvi naleteli na pokojnikovo truplo, slekli usnjeni jopič in sneli poročni prstan, si to prilastili, nato pa truplo prenesli in ga pokrili s trtjem. Kdor bi karkoli vedel o teh ukradenih stvarih, naj sporoči najbližji postaji LM ali TNZ Koper.

Iz urada TNZ Koper

REPUBLIŠKI SVET SINDIKATOV
ZA SLOVENIJO
razpisujeVPIS V PRVI LETNIK DOPISNE
EKONOMSKE SREDNJE SOLE

Pogoj za sprejem je uspešno opravljena osemletna osnovna šola ali njej po stopnji ustrezna splošnoizobraževalna šola.

Kandidati se lahko prijavijo tudi za sprejem v II. ali III. letnik:

a) če so uspešno zaključili predhodni razred ekonomske srednje šole.

b) če so uspešno dokončali predhodni razred gimnazije ali ustrezno strokovno šolo. Ti kandidati pa morajo opraviti diferencialni izpit, ki se določijo glede na naravo šole, za kar je treba vložiti posebno vlogo. Za diferencialne izpite se lahko vsakdo pripravi na dopisni način.

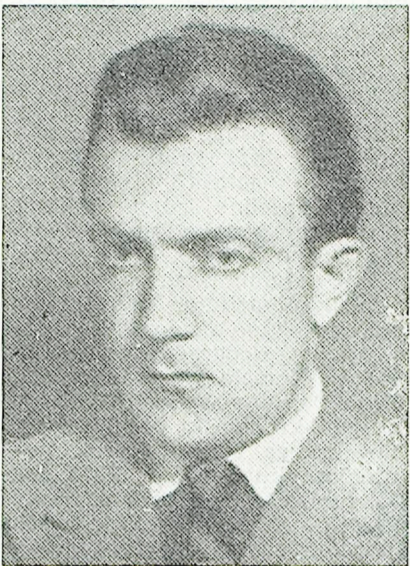
Vpis ni časovno omejen. Prijave in nadrobna navodila dobite na občinskih sindikalnih svetih. Prijave pošiljajte na Dopisno šolo. Ljubljana, Likozarjeva 1. kjer dobite tudi podrobnejše informacije (tel. 30-043).

DELAVSKI SVET, UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA ČZP PRIMORSKI TISK V KOPRU sporočajo žalostno vest, da je umrl član kolektiva in delavskega sveta

Danilo Memon

poslovodja knjigarne v Kopru

Dolgoletnega člana našega kolektiva in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

DANILO MEMON

V petek, 17. t. m., je umrl v tržaški bolnišnici dolgoletni poslovodja koprski knjigarne Danilo Memon. Ze daj časa je bolehal za zahrbtno boleznijo. Cutil je, da ga bo zmogla, zato se je želel posloviti še od svojcev v Trstu, od koder se žal ni več vrnil.

Danilo je doma iz delavske družine. Rojen je bil 29. julija 1919 v Dekanih pri Kopru. V Trstu se je izučil za trgovskega pomočnika. Po osvoboditvi je bil najprej vodja časopisne kolportaze v Kopru, od leta 1947 pa poslovodja knjigarne LIPA. Bil je pri podjetju LIPA vse od ustanovitve ter je ostal v podjetju tudi po združitvi s tiskarno in časopisom v ČZP Primorski tisk. Bil je ugeden in spoštovan ter so ga člani delovnega kolektiva tega podjetja zaradi njegove preudarnosti in privrženosti socialistični graditvi redno volili za svojega zastopnika v organih delavskega upravljanja.

Delovni kolektiv ČZP Primorski tisk v Kopru je z njim izgubil zvestega tovariša, znanci dobrega prijatelja, svojci pa dobrega sina in brata. Vsem, ki smo ga poznali, bo ostal v trajnem spominu!

PAVLIHOV
KOMPAS
ZA 150 DINARJEV

dobite v vseh trafikah in pri drugih prodajalcih. Pohitite z nakupom, kajti brez »Pavlihovega kompasa« zaidete povsod!

Barba Vane pravi...

Ker sem bojda zadnjič naredil preveč burje po Kopru s »šnopčkarji«, se ga bom danes enostavno izognil in rajši posegel malo na druga področja našega širnega okraja. Obvestili so me, da bo najimunitnejša prireditelva minulega tedna občni zbor gostincev v Portorožu — okrajnih gostincev namreč. Seveda sem se koj javil na to manifestacijo, posebej še, ker so vedeli povedati, da spada k njej tudi prekrasna razstava kulinarčnih izdelkov. Ker Juca na srečo ne ve, kaj je to kulinarika, me je seveda gladko pustila samega na to imenitno prireditev. K sreči nisem bil sam, ker sem tamkaj našel vse svoje znanec in prijatelje, ki se poklicno ukvarjajo s pokušanjem dobrot in z dajanjem strokovnih mnenj o takšnih in podobnih kulinarčnih izdelkih na raznih takih in podobnih prireditvah, zato sem se moško priključil ocenjevalni komisiji in skušal slediti njenemu delu. Popolnoma sem se strinjal, da mora dobiti prvo nagrado za najboljši kulinarčni izdelek piransko gostišče »Pri treh vdovah«, prvo nagrado za najboljši pogrinek pa osebje hotela Central.

Nerodna zadeva — je opomnil nekdo predsednika nepristranske

komisije za ocenjevanje — da hotel Palace ni dobil nobene pohvale in nagrade, pa je pravzaprav gostitelj in prireditelj občnega zbora okrajne gostinske zbornice. In si nismo mogli člani komisije nič pomagati — smo bili pač nepristranski...

Pa glej ga zlomka! Pomagali so si drugi, da smo navadni člani komisije kar zijali, ko je prišel čas razglasitve rezultatov. Tedaj so namreč v imenu ocenjevalne komisije razglasili, da je izven konkurence dobil prvo nagrado za najboljši slaščičarski izdelek hotel Palace, kulinarčni izdelki pa da so vsi prav dobri in zato so dobili drugo nagrado, medtem ko so bili pogrinjki prav tako vsi dobri in so vsi zaslužili pohvalo.

Najbolj presenečen sem bil jaz sam in se sprva niti zavedel nisem, zakaj, kje in kako je moglo priti do tega, da ni vedela levica, kaj dela desnica, kot temu prefri-gano pravijo absolventi črnih šol. Ko pa mi je postalo jasno, kako so nas vse izigrali, sem jo rajši pobral lepo spat in nisem pokusil niti »prvonagrajenih« jergulj. Ko sem že v postelji držal roke pod glavo, mi je prišlo na misel, naj drugim kandidati predložijo komisijam svoje izdelke

Kinok

KOPER: 24., 25. in 26. aprila italijanski film KRONIKA REVNIH LJUBIMCEV, 27. in 28. aprila italijanski film I VITELLONI, 29. in 30. aprila nemški barvni film ROSE BERNDT, VALDOLTRA: 24. aprila poljski film RESNICNI KONEC VOJNE, 27. aprila italijanski film KRONIKA REVNIH LJUBIMCEV.

IZOLA: 24. aprila angleški barvni film PUSTOLOVŠČINE PERE DETELICA, 25. in 26. aprila italijanski film I VITELLONI, 27. in 28. aprila nemški barvni film ROSE BERNDT, 29. in 30. aprila ameriški film SEDECI BIK.

PIRAN: 24. aprila ameriški barvni film PONNY EXPRESS, 25. in 26. aprila ameriški barvni film cinemascope DAVY CROCKETT, 27. in 28. aprila italijanski film REVNI, TODA LEPI, 29. aprila poljski film SRECANJA, 30. aprila ameriško-sovjetski film POT NA ANTARKTIKO.

PORTOROŽ: 24. in 25. aprila ameriški barvni film cinemascope DAVY CROCKETT, 26. in 27. aprila ameriški barvni film PONNY EXPRESS, 28. aprila poljski film SRECANJA, 29. aprila italijanski film REVNI, TODA LEPI, 30. aprila ameriško-sovjetski film POT NA ANTARKTIKO.

SEČOVLJE: 25. aprila madžarski film 12 DOBITKOV, 26. aprila poljski film RESNICNI KONEC VOJNE, 30. aprila italijanski film I VITELLONI.

SMARJE: 25. aprila poljski film RESNICNI KONEC VOJNE, 26. aprila madžarski film 12 DOBITKOV, 29. aprila italijanski film I VITELLONI.

SKOFIJE: 25. aprila češki film SOLA ZA OCETE, 26. aprila angleški barvni film PUSTOLOVŠČINE PERE DETELICA, 29. aprila poljski film RESNICNI KONEC VOJNE.

DEKANI: 25. aprila angleški barvni film PUSTOLOVŠČINE PERE DETELICA, 26. aprila češki film SOLA ZA OCETE.

POSTOJNA: 24. 25. in 26. aprila ameriški barvni film cinemascope PRINC VALJANT, 28. in 29. aprila angleški barvni film PESEM MRTVIM LJUBIMCEM.

PRESTRANEK: 25. in 26. aprila francoski film IMEL SEM SEDEM HCERA, 29. in 30. aprila ameriški film NEUMNE SANJE.

SEŽANA: 25. in 26. aprila češki film DOBRI VOJAK ŠVEJK, 28. in 29. aprila češki film POKORNO JAVLJAM, 30. aprila in 1. maja nemški film LAZNI KAPETAN.

Mali oglasi

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka MARCON, TRST, Ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

ZAMENJAM štirisobno stanovanje v Semedeli za dvosobno na Belvederu. Naslov v upravi lista.

FRIZERKO, samostojno moč, sprejmemo s 1. majem 1959 ali po dogovoru. Brivnica in česalnica Izola.

Dobri mami Franciški Ban, ki živi v Kanadi, iskrene čestitke za 58. rojstni dan. Stana in Silva z družinama.

pod šifro, anonimno, tako da bodo nagrade nepreklicne...

Zdaj pa samo še malo proti Ilirski Bistrici. Gledal sem zadnjič tamkaj nogometno tekmo med piranskim Sidrom in domačim klubom. Razveselil me je sodnik Janowsky s svojim sojenjem, da je bilo kaj, saj je povzročil prelep pretep med igralci in nato še med na vso moč »disciplinirano« publiko.

Nagovarjajo me, naj bi predlagal podjetju Transport v Ilirski Bistrici za nagrado tistega šoferja, ki je vozil cement na Celje, pa se je v vasi napil žganja, da je nazaj grede kar pilotiral svoj kamion. Ubogi potniki, ki jih je naložil v vasi in jih peljal v Ilirsko Bistrico! Grelo ga je in je zato še bolj divjal, ker mu v Celju niso postregli s »štirimiri pari klobas«, ki jih je hotel imeti za svoje »krvave« potrebe.

In za zaključek še pohvalo za vsa tista podjetja v Ilirski Bistrici, ki so pokazala tako »ogromno« (beri: nič) zanimanja za tečaj prve pomoči, ki ga je organiziral odbor Rdečega križa. Posebno pohvalo zaslužijo še zato, ker se ni nihče udeležil filmske predstave o higijensko-tehnični zaščiti, čeprav je bil film nalašč za te kolektive pripravljen v Ilirsko Bistrico.

Vse drugo pa prihodnjič. Lepo pozdravljeni!

Vaš Vane

Spomin na 23. april 1943 na Pivškem

27. april 1943. leta je ostal Novosušičanom pa tudi drugim Končanem dobro v spominu. Takrat je obvisela na nitki usoda najbolj zavednih ljudi tega predela.

Na ta dan so Italijani, ki so pridivljali iz Trsta z motornimi vozili, že zgodaj jutraj obkolili Novo Sušico.

Vaščanom, ki so sodelovali pri narodnoosvobodilnem gibanju, se je stisnilo srce, ko so med Italijani zagledali tudi partizanskega dezertarja Nedeljkičiča, ki je bil dobro poznan po tem področju. Izdajalec je med vaščani izbral tiste, za katere je vedel, da sodelujejo v narodnoosvobodilnem gibanju.

Na srečo pa ni spoznal mnogo

Kaj pravijo drugod...

POKLON ZASLUŽNIM REVOLUCIONARJEM

V okviru 40-letnice KPJ in SKOJ pripravljajo občinski komiteji v Kranju, Radovljici, na Jesenicah, v Trzinu in drugod tudi posebne komemoracije prvim, vodilnim revolucionarjem-komunistom. Člani občinskih komitejev bodo v imenu ZKJ položili vence na njihove grobove. Tako se bodo te jubilejne dni poklonili spominu narodnih herojev Staneta Zagarja, Jožeta Gregorčiča, Lojzeta Kebeta in drugih.

PRIMORSKE novice

GORIČANI MED TISOČI BRIGADIRJEV

Demir Kapija v Makedoniji je sedaj dom I. goriške mladinske delovne brigade »Janka Premrla-Vojka«. Naselila se je v najlepšem naselju na makedonskem delu trase avtoceste »Bratstva in enotnosti«. V Makedonijo so naši fantje in dekleta prinesli del naše sončne Goriške.

Zvedeli smo, da brigada »Janka Premrla-Vojka« dnevno presega normo od 45-50 odstotkov. Najboljša brigada na avtocesti, ki nosi prehodno zastavo glavnega štaba, jo presega za 80 odstotkov. Naši upravičeno pričakujejo, da bodo že v prvi dekadi postali udarni.

SOGLASJE K TARIFNEMU PRAVILNIKU V OKRAJU

Okrajni sindikalni svet v Celju si je pridržal pravico do dajanja soglasja k tarifnim pravilnikom za nekatera večja industrijska podjetja v okraju. O vseh tarifnih pravilnikih ostalih podjetij pa bodo razpravljali občinski sindikalni sveti.

Kot prva gospodarska organizacija v okraju, ki je Okrajnemu sindikalnemu svetu predložila tarifni pravilnik za leto 1959, je Steklarna »Boris Kidrič« iz Rogaske Slatine. Komisija za produktivnost in nagrajevanje pri OSS je že razpravljala o tem predloženem tarifnem pravilniku ter po podrobni proučitvi dala tudi k pravilniku soglasje. Komisija je predvsem ugotavljala realnost povečanja čistega dohodka za leto 1959, razmotrila odnose med osebnimi dohodki in skladi podjetja, o ustvarjenem dohodku na enega zaposlenega ter o strukturi osebnega dohodka za leto 1959 v primerjavi z letom 1958. V letu 1958 je od skupnega čistega dohodka odpadlo na osebni dohodek delavcev 89,25 %, na sklade pa 10,75 %. To razmerje se bo v letu 1959 spremenilo v korist skladov, ker bo od skupnega čistega dohodka nanje odpadlo 16 %. Dohodek na enega zaposlenega pa se bo v letu 1959 povečal za 8,25 %.

Podjetje je istočasno izdelalo in predložilo tudi pravilnik o razdelitvi osebnih dohodkov po delovnem učinku ter premijskim pravilnik.

PREDLAGANJE TARIFNIH PRAVILNIKOV

Na zadnji seji so člani predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta odločili, da naj predložijo podjetja osnutke tarifnih pravilnikov občinskimi sindikalnim komisijam do 28. aprila. Podjetja naj bi ne predlagala tarifnih pravilnikov po tem datumu, ker bi s tem oteževala delo komisij pri sindikalnih svetih.

obrazov, ker jih je poprej srečeval v poltemi bunkerjev ali ponoči. Vendar je izmed domačinov odbral sedem ljudi. Te so Italijani odpeljali v Trst na zasliševanje in mučenje. Njihov cilj je bil namreč ta, da bi odkrili dobro maskiran bunker v Brdih nad Staro Sušico, kjer so se shajali odborniki OF, terenci in partizani. Italijani so namreč računali, da bi z odkritjem tega bunkerja dobili v pest tudi glavnino odporneškega gibanja v tem predelu.

TUDI PREDVOJAŠKA

V nedeljo, 12. t. m., se je okrog 30 mladincev predvojaške vzgoje iz Pivke udeležilo delovne akcije in so na državnem posestvu v Premu v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ izkopali jame, v katere so nasadili okrog 40 sadnih dreves. K. n.

Komunisti se pripravljajo

Po osnovnih organizacijah v občini Ilirska Bistrica potekajo zadnje priprave za občinsko konferenco komunistov, ki bo 26. aprila. Med najboljšimi osnovnimi organizacijami se odlikujejo tiste v Topolu, Lesonitu in zadnje čase tudi v Idriji.

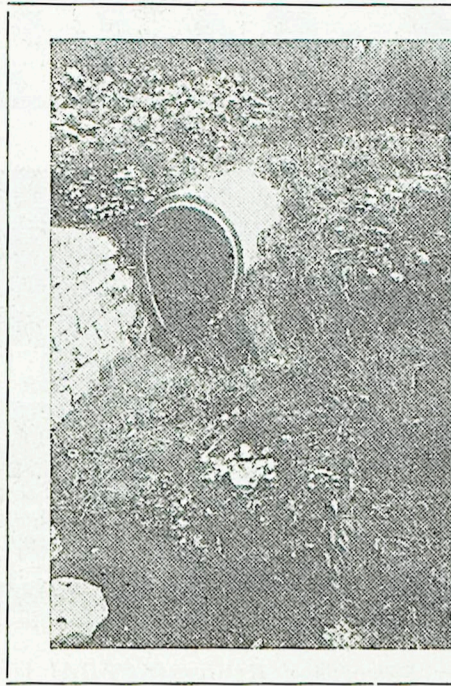
Minuli teden je bil v Portorožu občini zbor okrajne gostinske zbornice, ki je bil združen s tekmovanjem gostinskih kolektivov v izdelavi kuharskih in slaščičarskih dobrot ter v pogrinjanzu miz. Na sliki: del kulinarčne razstave v hotelu Palace, kjer je bila skupščina

Za bunker jim je povedal izdajalec Nedeljkičič, vendar ga Italijanom ni mogel pokazati, ker je teren slabo poznal. Vedel pa je, da pozna bunker Jože Stradjot, ki ga je tisto jutro leta 1943 spoznal med drugimi vaščani. Zato so Italijani temeljito pritisnili nanj. Peljali so ga v omenjena Brda, kjer je tičal bunker in ga skušali z mučenjem pripraviti h govornjenju.

V tistem trenutku je bilo gibanje tega predela odvisno od zavesti in trdnosti enega samega človeka.

Vendar je Jože Stradjot molčal. Vera v to, kar bo prišlo, je bila v njem močnejša, kot vse bolečine nečloveškega mučenja.

Tako se je ena izmed fašističnih inkvizicij spet končala neuspešno. S. K.

Bilo bi prav...

... če bi pristojni organi in odgovorni ljudje v Ilirski Bistrici ukrenili vse potrebno, da bi nekako popravili ali pa odpravili pomanjkljivost, ki je nastala sredi mesta ob zaključku del mestne kanalizacije. — Slika poleg prikazuje, kako se sredi mesta konča odcep mestne kanalizacije ter si lahko mislimo, kako bo tam v Tomšičevi ulici, kadar bo pritisnila vročina in bo iz kanala pritekajoča nesnaga začela izparevati na soncu. Vsak komentar je seveda odveč in bi bilo prav, če bi...

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Primorje dohitelo Postojno

V šestem kolu spomladanskega dela nogometnega prvenstva so dosegli naslednje rezultate: Nova Gorica: Rudar 7:2, Tabor: Sidro 0:2, Adria: Tolmin 4:4, Postojna: Koper 1:2, Primorje: Branik 3:2, in Anhovo: Ilirska Bistrica 8:0.

Tudi to kolo ni minulo brez presečenj. Na prvem mestu je treba omeniti zmago Kopra v Postojni, ki je ni prav gotovo nihče pričakoval. Srečanje med lanskim prvo in drugo plasiranim na primorskem prvenstvu je privlačilo na igrišče kljub slabemu vremenu okrog tisoč gledalcev, ki pa so bili nad igro obeh enajstoric razočarani. Domačini so bili v rahli premoči, ki pa je zaradi neznajdljivosti napadalcev niso znali izrabiti. Tudi Koprčani niso bili najbolj spretni, saj so med drugim zastreljali tudi enajstmetrovko. Lepih potez je bilo na obeh straneh zelo malo, pač pa lahko skoraj vse igralce pohvalimo zaradi borbenosti in požrtvovalnosti. Glede na dogodke na igrišču bi bolj ustrezal neodločen rezultat.

Delno presečenje je tudi poraz Tabora na domačem igrišču, čeprav so Sežančani spomladaj v precejšnji krizi. Toda zmagi Sidra ni kaj oporekati. Pirančani so bili v premoči zlasti v drugem polčasu in bi lahko z malo več prizadevanosti zmagali še z višjim rezultatom.

Nekoliko presečena tudi nizka zmaga Primorja na domačem igrišču. Domačini so naleteli na nasprotnika, ki je prav pred prihodom v Ajdovščino

ZBRALI BODO ZGODOVINSKO GRADIVO

Organizacija Zveze borcev v Košani si je razen obveze, da bo postavila spomenik padlim, naložila še nalogo, prikazati vse napredno gibanje tega predela pred vojno, posebno pa med vojno. Zato bodo člani ZB po vseh košanjskih vaseh zbirali podatke o delu pred vojno in med njo ter o žrtvah, ki jih je doprinesel ta kraj za skupno zmago. S

dosegel izvrstno formo. Drugi rezultati tega kola so bolj ali manj pričakovani. Močno pa nas je razočarala Ilirska Bistrica, za katero smo mislili, da je že prebolela začetniške težave (Sidro jo je le s težavo premagalo). Toda osem golov v Anhovem kaže, da so se spet vrnilo na staro pot.

LESTVICA:

Nova Gorica	17	15	2	0	83:18	32
Postojna	17	11	2	4	57:23	24
Primorje	17	11	2	4	58:28	24
Sidro	17	10	3	4	41:20	23
Koper	17	10	1	6	40:40	21
Tabor	17	8	1	8	38:39	17
Tolmin	16	5	6	5	44:35	16
Anhovo	17	6	1	10	32:44	13
Branik	17	5	1	11	28:47	11
Rudar	17	4	1	12	48:69	10
Adria	17	4	2	11	27:57	10
Ilirska Bistrica	16	0	1	14	18:94	1

V KOŠANI NOV SPOMENIK

Vojni vihar je razpihal naše ljudi na vse strani sveta. Mnogi so dali svoja življenja za svobodo. Spomin nanje je ostal le v naših srcih. Vendar ta ne sme umreti — tudi z nami ne.

Letos jim bomo postavili spomenik.

Telega dela se je lotila organizacija Zveze borcev. Pripravljalni odbor ZB je sklenil, da bo sredstva, ki jih še potrebuje, skušal dobiti z nabiralnimi akcijami na svojem področju.

Vsa dela pri spomeniku bodo opravili s prostovoljnimi delom mladinci, ki so to slovesno obljubili na skupnem sestanku aktivov Neverke, Dolnja in Gornja Košana, oziroma okoliški kmetje.

Spomenik bo odkrit ob obletnici priključitve Slovenskega Primorja k Jugoslaviji. m.

PROSLAVA DNEVA ŽELEZNIČARJEV NA PIVKI

Tudi železničarji v Pivki so praznovali Dan železničarjev, 15. april. Letos so svojo proslavo združili s proslavo 40. obletnice ustanovitve KPJ. Na večer pred svojim praznikom so imeli slavnostno akademijo, na kateri je govornik Jože Pogačnik prikazal zgodovinski razvoj KPJ ter boj železničarjev za boljše življenje in za zmago socializma. Omenil je tudi dogodke leta 1920, ko je med splošno stavko železničarjev, 24. aprila tega leta izgubilo življenje 13 demoblastov-železničarjev. Po njegovem govoru je sledil kratek spored kulturno-umetniških skupin, na katerem so sodelovali taborniki, pionirji-godbeniki in recitatorji. K. n.

Proslava v Slavniku

Med številnimi proslavami delavskih kolektivov in ustanov koprškega okraja je bila v počastitev 20. aprila ena izmed najlepših v podjetju Slavnik v Koprju. V slavnostno okrašen dvoran v Semečeli so se zbrali delavci in uslužbenci podjetja, ki so z vso pozornostjo sledili izčrpnemu referatu sekretarja tovarniškega komiteja ZKS Ivana Bračka o revolucionarnem boju KPJ za pravice delovnega človeka. Nato je pevski zbor DPD Svoboda iz Koprja pod vodstvom prof. Vladimira Lovca zapel nekaj partizanskih in umetnih pesmi, nastopila pa sta tudi instrumentalni duo in recitatorka Gvida Jerončič. S proslavo so poslali pozdravni resoluciji tovarišu Titu in Mihi Marinku, v katerih delovni kolektiv podjetja Slavnik obljublja, da bo tudi v prihodnje prispeval vse sile za izgradnjo socializma.

SPREJETA STA DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN OBČINE KOPER

Večanje proizvodnje in varčevanje povsod

(Nadaljevanje s 1. strani)
nje po učinku dela. Zato bo potrebno v prihodnje zaposliti novo delovno silo samo takrat, če to narekujejo ekonomske potrebe. Vsekakor pa bo potrebno dvigniti produktivnost dela in presežek delovne sile usmeriti v delo uslužnostnih obratov.

Investicije koprške občine bodo letos znašale približno 3 in pol milijarde dinarjev. To je za 15,2 % več kot so znašale preteklo leto. Gospodarske investicije se bodo povečale za 8,2 % ob spreminjenju strukturi, tako se bodo znižale investicije v industriji za 44,3 %, povečale pa v kmetijstvu za 140 %, v gostinstvu za 102,3 %, v prometu za 22,3 % itd. Negospodarske investicije naj bi se zvišale za 32,4 %, za stanovanjsko in komunalno dejavnost za 28,4 %, za kulturno in socialno dejavnost za 51,9 %.

Predvideno je, da bodo letos zgrajeni najvažnejši industrijski objekti, ki so še v gradnji, in v prihodnjih dveh letih bi vložili v industrijo le manjša sredstva, predvsem za nujne obnove industrijskih objektov in za odpravo ozkih grl proizvodnje.

V kmetijstvu bo letos vloženi 498 milijonov dinarjev in biti mora skrb vseh, kako bodo ta sredstva najbolje izkoristili.

Občinski proračun predvideva 378 milijonov dinarjev izdatkov, in sicer nekaj več kot 112 milijonov dinarjev za prosveto in kulturo, 28,2 milijona dinarjev za socialno skrbstvo, 37,9 milijona dinarjev za zdravstvo in zaščito, 72,7 milijona dinarjev za državno upravo itd.

O predlogu plana in proračuna so v preteklih dneh zelo živahno razpravljali tudi zbori volivcev, ki so izdelali številne dopolnilne in spremembne predloge. Tako je občinski ljudski odbor, upoštevajoč te predloge, sklenil, da bo najel kredit v višini 30 milijonov dinarjev za komu-

nalno izgradnjo in da bodo kmetijske zadruge odvajale v občinski proračun 50 % svojega dohodka za izjemo kmetijske zadruge Gračišče, ki bo odvedla le 20 %, ker mora poskrbeti za ureditev skladišč. Po daljši razpravi je bil zavrnjen tudi predlog Sveta za finance, da bi povišali prometni davek od 2 na 4 % v trgovini na drobno, ker bi to povišanje nujno povzro-

čilo povečanje cen, kar pa ne bi bilo v skladu s politiko izboljšanja življenjske ravni. Občinski ljudski odbor se je postavil namreč na stališče, da je sredstva za proračunske potrebe potrebno poiskati drugod in to v ustvarjanju večje storilnosti, dela in pri štednji v gospodarskih organizacijah, ne pa s povišanjem prometnega davanja.

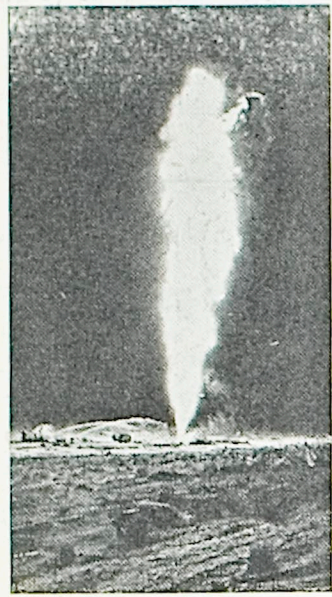

S proslave 40-letnice ZKJ v podjetju Slavnik Koper (Foto Likar)

Globo v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

IZDAJALSKI LASJE

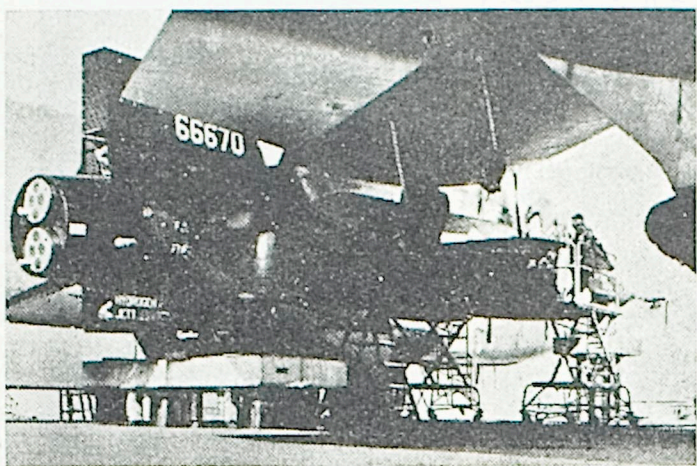
V Baltimoru je bil zakon nekoga tovarnarja ločen po njegovi krivdi, ker mu je žena dokazala stalno zakonolomstvo. Zbrala je ženske lasje, ki jih je njen mož prinašal domov na svoji obleki. Razvrstila jih je in povezala po dolžini, n barvi ter jih predložila sodišču kot dokaz moževih skokov čez zakonske ograde. Ni mu preostalo drugega kot priznati krivdo in sprejeti posledice. Od začudenja nad ženino premetenostjo pa si mož najbrž še dolgo ne bo opomogel.

Pred letom dni je izbruhnil na petrolejskih poljih v Ahwazu največji naftni požar vseh časov. Iz jaška VI je bruhnil plamen — visok 200 metrov in je bil viden nad 100 km daleč. Osem sto mož se je tedaj borilo proti nenasišnemu plamenu. Morali so napeljati poseben 33 km dolg cevovod od reke Korum v puščavo Ahwaz. Več kot 600 ton najrazličnejšega materiala so s stroji pripeljali in zmetali v ogenj, da bi ga zadušili, pa je bilo vse zaman. Šele ko so poklicali na pomoč strokovnjaka za gašenje takih požarov — Američana Myrona Kinleya, se je temu posrečilo zadušiti besneči element. Šele pred nedavnim so lahko spet nadaljevali s črpanjem nafte na področju tega izvirka.

VSAK NEKAJ

Naprosen za opredelitev razmerja med duševni bolniki in njihovimi zdravniki je slovit anesteziolog lord Webb-Johnson odgovoril: »Nevrotik je človek ki gradi gradove v oblakih; tisti, ki v njih stanuje, je psihopat; tisti, ki za to stanovanje pobira najemnino, pa je psihoter.«

Fort Edwards v Kaliforniji (ZDA) je letalsko oporišče, na katerem pripravljajo znano raketno letalo »X 15« na poskusni let. »X 15« bo namreč zletel z matičnega letala »B 52« v višini 12.000 metrov; dosegel bo hitrost 6000 kilometrov na uro. Z njim bo človek prvič skušal doseči meje vesolja. Na sliki: tehniki v Fort Edwardsu pritrjujejo »X 15« pod matično letalo.

OHONAMI — PRAZNIK CVETOČIH ČEŠENJ

To je na Japonskem praznik vseh praznikov, star daleč nad tisoč let, zakaj češnja je Japonec med vsemi najljubše drevo. Češnjevo drevje gojijo zaradi cveta in ne zaradi sadu kot ostali svet, vso važnost polagajo na bogastvo cvetja in plemenitost njegovega duha. 136 vrst češnjevega drevja v vseh odtenkih od bele do rožnate barve z enojnimi in polnimi cveti so si daljni vzhodnjaki vzgojili in oplemenitili. Z njim krasijo vrtove in parke, ponekod lepšajo pokrajino kar celo češnjevi gozdovi.

V deželi vzhajajočega sonca je hanami, obisk cvetočih češnjevih nasadov, največji aprilski dogodek, saj je april najrazkošnejši cvetni mesec na Japonskem. Po njihovem otočju je mnogo krajev, ki so po bogastvu češnjevega cvetja posebno znani in priljubljeni. Tja prireja ljudstvo prava pomladanska romanja. Zbira se pod cvetočimi krošnjami, prepeva in se veseli. Prav tam se marsikomu odpre pesniška žilica, da izlije hvalnico lepoti narave, česar se tudi veliki peniki, tako nekaj kot danes n so sramovali. Češnjevo cvetje je, ki družijo japonske ljudske množice v svečanih praznikih nastopajoče pomladi.

ALUMINIJAST MOST

Američani so napravili poskus, da pri gradnji mostov železo in jeklo zamenjajo z aluminijem. Prvi tak most so postavili v bližini mesta Des Moines 45.000 prebivalcev, v Iowi, ZDA. Samo stebri in kolovozna plošča so iz armiranega betona, vse drugo je iz aluminija. Ugotovili so, da relativne kvalitete aluminija v odnosu z drugimi kovinami, ko bo most izpostavljen velikim obtežbam, ki jih povzročata promet. Prvi avtomobil bodo vsak čas zdrveli čezenj.

Na otoku Sahalinu so odkrili nove gejzire. Zaradi vulkanskega delovanja zemlje so nastali gejziri in topli vreli na več krajih, kjer je bila zemlja do sedaj povsem suha. Nekemu železničarju fotoamaterju se je posrečilo napraviti posnetek vulkanskega delovanja ob železniški progi Južno Sahalinsk — Holmsk.

SREČNI BELGIJCI

Kako bi ne bili? Stanovanjske stiske ne poznajo! Edini na vsej evropski celini. Rane iz zadnje svetovne vojne so odločno pričeli celiti takoj leta 1945. Gradili so in gradili ter vlagali visoke kredite v zidavo novih stanovanj. Poznalo se je že prvo leto, dve leti kasneje pa s stanovanjskih zadreg ni bilo več nikjer v državi.

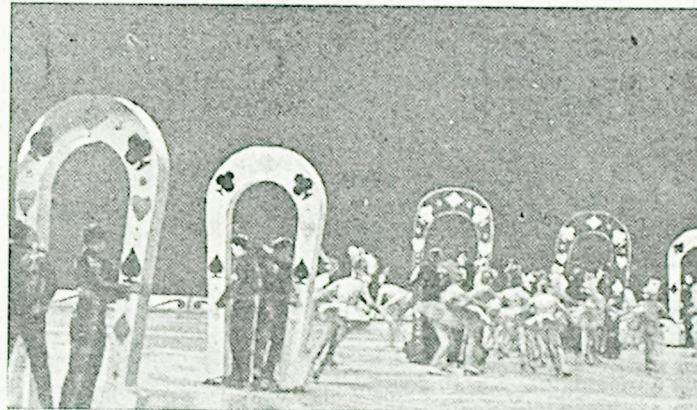
Otroška republika

V pariški četrti Montmartre, Pinateau, ki je za svoje fante središču zabavišč in zatočišču umetnikov, ima tudi pariška mladež svoj dom. To je starinska hiša, vsa v zvezdah in rdeče-belo-modrih črtah. V njej so društveni prostori »Malih Pulbotov«, 5—12-letnih frkovec, ljubljencev vsega Montmartra. Vsak četrtek in vsako nedeljo — to pa že skozi 33 let — korakajo ti dečki s Trga na griču št. 3 do podnožja Montmartra. Spredaj zastavonoša, za njim tamburmajor in vodja parade, potem bobnarji, za njimi pa dolga vrsta Malih Pulbotov resnega lica in ponosne drže kot najbolj strumni vojaki.

Ime nosijo po ustanovitelju njihovega društva slikarju Poulbotu, velikem prijatelju otrok. Zbiral jih je okrog sebe, jih slikal in karikiral, prirejal z njimi izlete, pevske nastope, igre in pod. Sestavlja je društvena pravila kakor tudi navodila za nastope in prireditve, priložil še vrsto uspešnih pesmi, ki so jih otroci prepevali, in izdal vse v posebni knjigi. Njegovo delo je nadaljeval njegov prijatelj Lucien

GOGOLJEVA 150-LETNICA

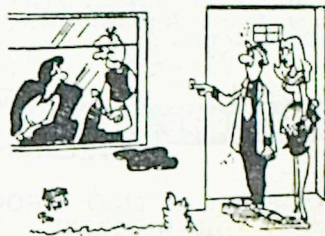
Sovjetska zveza je slovesno proslavila 150-letnico rojstva Nikolaja Vasiljeviča Gogolja, pisatelja in domoljuba, soustanovitelja novejših ruske književnosti in vrednega Puškinovega naslednika. Posebno se je izkazala v praznikih njegova ožja domovina Ukrajina, kjer je 1. aprila 1809 v vasi Soročinji pri Poltavi zagledal luč sveta. Osemstokrat so Gogoljeva dela v času sovjetske oblasti izšla v SZ in to v 5 jezikih. Samo v ruščini so bila izdana 448-krat v skupni nakladi okrog 30 milijonov izvodov. Inozemstvo je po sovjetski statistiki v času od 1839 do 1958 izdalo 926 naklad Gogoljevih del. Za njegovo 150-letnico izidejo v SZ štiri nove izdaje pisateljevih umotvorov.

V Moskvi gostuje ameriški balet s točko »Praznik na ledu«. Gornja slika kaže detajl s predstave omenjenega baleta, ki ima revialni značaj. Vendarle tudi kulturni stiki med dvema največjima velesilama na svetu. Skromno, a vendarle!

Star zaročni običaj za moderna zaročenca, japonskega prestolonaslednika Akihito in bogato hčerko tokijskega veleindustrija Michiko Shioda. Zaroka je bila te dni v Tokiu, v malem templju boginje sonca. Starodavna nevestina obleka je bila silno dragocena in je tehtala okrog 23 kg. Pod plaščem iz rožnatega damasta je morala po starem običaju obleči dvanajst kimonov iz prave svile. Dinastija na Japonskem torej ostane, poživiti jo je morala le krepka finančna injekcija v obliki bogate neveste, čeprav ta nima »plave« krvi.

— Aha, sedaj pa gotovo zvoni moj mož. Obljubil je priti s čudežnim sistemom za pomivanje krožnikov, pa sem prav radovedna!

UMIRAJOČI LEDENIKI

Osem ledenikov Dachsteenske skupine je danes le še polovico tako obsežnih kot v letu 1855. Tudi v ostalih predelih Avstrijskih Alp se ledeniki manjšajo povprečno za 10 do 20 m na leto. Grossvenediger, naš bližnji sosed, se je samo v teku zadnjih dveh let stal za polnih 163 m. Prav tako je opaziti nazadovanje ledenikov po drugih gorovjih severne polute, predvsem pa v Himalaji. Po mnenju geologov se osušno obdobje, ki se je pričelo okrog sredine preteklega stoletja s toplejšim podnebjem, zdaj bliža svojemu višku.

Jack London. 45 SMOKE BELLEW

»Hm! Izbij si tisto iz glave! Saj sva že na pol rešena. Zdaj mi ne bo nikdar več spodrsnilo. Tako sem prijemljiv kot obliz. Držal bi se tudi, če bi bilo dvakrat bolj strmo. Izdolbel sem tako luknjo, da noga sploh ne more spodleteti. Le molči nekaj časa in me ne moti pri delu.«

Cas je mineval po polzevo. Dimač je vse svoje misli zbral okoli motne bolečine, ki mu jo je prizadeval počen noht na sredineu. Zakaj ga ni že jutraj prizeljal, saj ga je že takrat bolel. Trdno je sklenil, da ga bo takoj pristrižgel, kakor hitro se reši te vrazje ledene pasti. Nato pa je začel drugače misliti na tisti noht in boleči prst. Še minuto, no, recimo, še nekaj minut, pa bo ta noht in ta tako spretno zvarjeni prst delček velike kepe zmaščene mesa na dnu prepada. Spoznal je, da ga obhaja groza, in je zasovražil samega sebe. Obšel ga je nepopisen srd in že je zamahnil z nožem proti vrvi. Pa zopet je zmagal strah pred smrtjo. Povesil je roko in trepetajoč po vsem telesu se je obupno začel oprijemati opolzke površine strmega ledenika. Tolažil se je, da trepeče samo zato, ker je premočen od vode, ki se cedila po tajačem se ledu, a v svojem sreju je prav dobro vedel, da to ni res.

Zopet je zaslišal vzklik obupa. Vrv je popustila. Začel je polzeti navzdol. Premikal se je zelo počasi. Vrv se je sicer zopet napela, ni pa mogla ustaviti njegove poti proti pošastnemu grobu. Karson ga seveda ni mogel držati in je drsel za njim. Nenadoma je Dimač začutil, da je konica njegovega čevlja, ki je doslej škrtala po ledu, prešla v praznino. Bil je to rob, za njim pa navpična

stena, zijajoči prepad. Spomnil se je, da bo njegov padec tudi Karsona strmoglavil v globino.

Spoznanje dobrega in zlega, ki ga je prešinilo v tem groznem trenutku, je v hipu strlo v njem ljubezen do sveta in hrepenenje po življenju. Začutil je, da bi bila silna krivica, če bi še Karsona potegnil za sabo v pogin. Slepo in obupno je mahnil z nožem po vrvi. Videl je, kako so se posamezni prameni ločili, začutil je, da se je začel hitreje pomikati, nato pa je padel.

Kaj se je potem zgodilo, pravzaprav ni več vedel. Omedlel sicer ni, ampak zgodilo se je prehitro in nepričakovano. Namesto da bi padel v grozno brezno, so njegove noge skoroda takoj pod robom pljuskale v vodo. Štrbunknil je v tolmun in mrzli škrop ga je hladno polil po obrazu. Prva njegova misel je bila, da prepad ni tako globok, kakor je prej domneval. Domišljal si je, da je nepoškodovan došel na dno. Pa je kmalu uvidel, da ni tako. Nasprotna stena prepada je bila oddaljena kakih dvanajst čevljev, on pa je ležal v majhni kotlini, ki jo je v topečem se ledu izdolbla voda, kapajoča z roba prepada skoraj dvanajst čevljev navzdol. Vode je bilo v kotlinici dva čevlja globoko. Poledel je preko roba in zagledal pod seboj več sto čevljev globok prepad in hudournik, ki se je penil na dnu.

»Oh, zakaj si to storil?« je zaslišal obupen vzklik zgoraj.

»Poslušaj,« je zaklical navzgor. »Nič hudega mi ni in udobno sedim v majhni kotlini, do vratu v vodi. In oba najina nahrbtnika sta tu li tu. Ravno prav, bom sedel nanju. Prostora je za pet mož. Če ti spodleti, se lepo k ledu trči, pa ne zgrešiš moje praznice. Zdaj jo pa mahni na vrh in odidi v koč! Ljudje morajo biti tam, ker od tukaj vidim, da se kadi iz njenega dimnika. Poišči kakšno vrv ali kaj takega, iz česar bi se dala napraviti vrv, in pridi nazaj, pa mi vrzi trnek.«

»Ali si res živ?« je vprašal Karson z glasom, v katerem je zvenela nejevera in neprikrto veselje.

»Pri mojem poštenju in srečni moji zadnji uri. Zdaj pa hiti, če ne, se bom prehladil na smrt.«

Dimač je s peto začel prebijati rob kotlinice. S tem je napravil odtok in se obenem ugreel. Ko je voda odtekla, je z vrha zaslišal Karsona, ki mu je naznanjal, da je srečno prilezel na varno.

Po tovariševem odhodu, se je slekel, ožle obleko in jo razgrnil okoli sebe, da jo posuši. Pozno popoldansko sonce ga je prijetno grelo. Ker je imel vžigalice v nepremočljivi škatlci, je kmalu posušil papirček in toliko tobaka, da si je zvil cigareto. Nag je mirno sedel na nahrbtnikih in zdržema kadil cigarete. Čez dve uri je zaslišal nad seboj glas, ki ga je v hipu spoznal.

»Hoj! Dimač! Dimač!«

»Hoj! Joy Gastellova!« je odvrnil nazaj. »Od kod pa vi?«

»Ali se vam je kaj zgodilo?«

»Niti kože si nisem odrgnil.«

»Oče spušča vrv doli. Ali jo vidite?«

»Da. Jo že imam. Zdaj pa potrpite nekaj minut, prosim.«

»Kaj pa je tam doli?« je čez nekaj minut vprašal njen glas, v katerem se je razodevala neprikrta skrb.

»Oh, pa ste se vendar pobili.«

»O ne. Samo oblačim se.«

»Kako? Oblačite se?«

»Da. Sem se kopal. Tako! Nared? Vlecite!«

Najprej je pritril k vrvi oba nahrbtnika in ga je zato Joy Gastell poštono okarala. Nato pa je navezal še samega sebe.

Joy Gastellova ga je gledala z žarečimi očmi, medtem po sta Karson in njen oče zvijala vrv.

»Kako ste mogli tako moško prerezati vrv?« je vzkliknila. »Bilo je — bilo je naravnost imenitno!«

Dimač je mahnil z roko, češ da ne zasluži tega priznanja.

»Saj vem vse do pičice,« je vztrajala. »Karson mi je povedal. Žrtvovali ste se, da rešite njega.«

»Prazne marnje,« je lagal Dimač. »Tisto kopel sem ves čas videl pod seboj.«